

flor de card

Sant Llorenç des Cardassar * Maig de 1996 * Núm. 227

El Correllengua passa per Sant Llorenç

Fent costat a la iniciativa de l'Obra Cultural Balear, el dia 17 de maig el *Correllengua* va passar pel nostre poble de la mà, bàsicament, dels al·lots de l'escola.

L'endemà, una representació de la nostra vila es va desplaçar a Ciutat per assistir a la cloenda dels actes en defensa de la nostra identitat com a comunitat històrica.

Pàg. 4

Continua la polèmica entre el PSM i Ignasi Umbert

El Partit Socialista de Mallorca respon al polític d'Unió Mallorquina a dos articles d'opinió, un referit a la plaça Nova i l'altre a la incineradora de Son Reus.

Pàgs. 17 i 18

Filologia

L'Institut d'Estudis Catalans ens envia, per a què la publiquem a *Flor de Card*, la nova normativa sobre l'ús del guionet.

Pàg. 22

Hipòtesi de model territorial de Balears

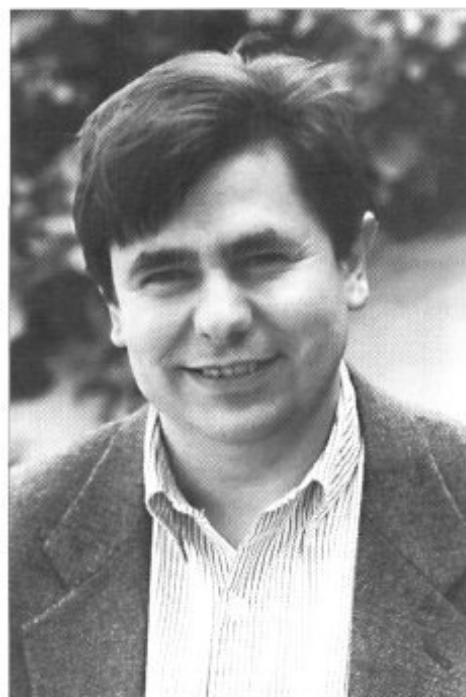
L'ex-President del Govern Balear ens tramet la seva visió de quin hauria d'esser el model territorial de les Balears. Veurem com acabarà el projecte...

Pàg. 23

Pla Energètic de les Illes Balears

La polèmica sobre si convé construir una nova central elèctrica o si és millor un cable submarí des de la Península és tractat en aquest avantprojecte que signa la Conselleria de Comerç i Indústria del Govern Balear.

Pàgs. 24 i 25

Antoni Sansó torna al Parlament i al Consell

Després d'un any de repòs, gràcies a la dimissió de Mateu Morro, el polític llorençí torna agafar àrees de responsabilitat a les institucions autonòmiques, aquesta vegada com a gestor del Patrimoni, els Serveis Socials i el Personal del Consell Insular de Mallorca.

Pàg. 9

I també...

- * Fallos tècnics. Editorial sobre les obres municipals. Pàg. 2
- * El monument a Antoni Garrit. Article d'opinió de Josep Cortès. Pàg. 3
- * Els quatre clotets, de Guillem Pont. Pàg. 7
- * Demografia i societat, a càrrec d'Aina Simonet i Isabel Nicolau. Pàg. 10
- * Lira d'Or, la nostra secció de poesia que coordina Jaume Galmés. Pàg. 13
- * Les seccions de Biblioteca, El temps, Si lleu, Això era i no és...

Fallos tècnics

No creim que sigui discutible que, avui en dia, el funcionament d'una institució de l'envergadura del nostre Ajuntament necessita de l'assessorament d'uns tècnics especialitzats en cada una de les matèries de la seva competència. És possible que abans del turisme aquests professionals no fossin imprescindibles -exceptuant el secretari-, però amb el volum econòmic que ha abastat aquests darrers anys la nostra institució resulta difícil desprendre's de la majoria d'ells, sobretot dels que toquen el caire urbanístic; dels altres val més no parlar-ne avui i deixar-ho anar per una altra ocasió.

Però si és cert que els hem de menester, també ho és -per això els pagam-, que estam obligats a exigir-los una actuació i un rendiment impecables, de manera que la qualitat de la seva feina estigui en consonància amb els sous que perceben. I en aquest aspecte som del parer que les coses no van així com caldria. Són ja massa les obres municipals que fan empeguir de tan mal fetes com estan. Basta guaitar per la finestra de la Unitat Sanitària per comprobar que la part de darrera dona una impressió feresta; a l'altre costat del poble, les casetes del futbol estan construïdes amb materials d'ínfima qualitat; quant als sifons del clavegueram, cada dos per tres estan embussats i són molts els veïns que solucionen el problema ells mateixos; els empedrats de la carretera d'Artà, en definitiva, semblen les muntanyes russes; tant de bo l'Ajuntament i els veïns haguessin fet com els de Vilafranca, que, aguantant amb fermeza, han aconseguit que llevassin l'asfalt vell abans de posar-hi el nou; però es veu que ells no es plantegen els interessos del municipi de la mateixa manera que nosaltres.

D'aquí a poc temps és previsible que comencin les obres de la plaça Nova, unes obres que probablement no veurem modificades en tota la nostra vida. Per això cal extremar les precaucions perquè estèticament agradin a la majoria dels llorencins, i tècnicament donin un resultat millor que les que hem esmentat abans. Creim que és un dret que podem exigir als qui se'n toquen cuidar, siguin regidors o tècnics, que els nostres dobbers estiguin ben invertits

Flor de Card

Revista d'informació general de Sant Llorenç des Cardassar (Mallorca)
Adreça: carrer de Sant Llorenç, 36
Telèfon: 569119
Publicitat: Maria Galmés * Telèfon: 569509
Maig de 1996. Número 227
Dipòsit legal: 765-1973
Edita: Associació Cultural Flor de Card
Imprimeix: Gràfiques Muntaner (Manacor)
Consell de Redacció: Felip Forteza
Guillem Quina
Joan Santandreu
Guillem Soler

Col·laboren

		Portada
Josep Cortès	El monument	3
	La negra	8
	Antoni Sansó	9
	Espipellades	18
	Ciclisme	19
Diversos	Batec	4
Guillem Pont	Els quatre clotets	7
Nicolau/Simonet	Demografia	10
Redacció	M. López Crespi	12
M. Balasch	Rapsòdia I	13
Jaume Galmés	Pindar	14
	Arquíloc	16
PSM	Polèmica	17
	Incineradora	18
Serveis Socials	Drogues	19
	Tabac	20
Maria Bel Pont	Biblioteca	21
I.E.C.	Filologia	22
Cristòfol Soler	Model territorial	23
Govern Balear	Pla Energètic	24
Maria Galmés	Si lleu...	26
	Comptabilitat	
Xesc Umbert	El temps	27
F. Santandreu	Això era i noés	28

Com que és difícil -ja ho diu l'acudit- que sempre plogui al gust de tothom, n'hi ha que m'acusen que sempre estic criticant la majoria de les actuacions del nostre Ajuntament, i d'altres, com a contrapartida, que troben que encara hauria de donar més branca; fins hi tot hi ha uns tercers que m'atribueixen opinions que mai no he donat, bé perquè les hagin interpretat malament, bé perquè estiguin convençuts que en Pep Moscaté l'exclusiva de la crítica municipal i carreguin a la meua esquena articles que ha signat una altra persona. Als primers els diria que consider que la premsa, encara que sigui tan humil com la nostra, no està per rentar la cara als que comanden, sinó per exigir una actuació correcta als qui s'han presentat voluntàriament per administrar els béns de tots els veïns; als segons, que tenen la revista a la seva disposició per si volen opinar sobre qual-sevol tema; i als que m'atribueixen opinions que mai no he donat renunciï a donar-los explicacions de cap casta: jo em faig responsable del que dic, no del que interpreten que he dit, i molt manco del que ha afirmat una altra persona.

Una vegada aclarit el meu punt de vista respecte al paper de la premsa, pas a opinar sobre el monument de la plaça dels Morers dedicat a n'Antoni Garrit que inauguraren a darreries d'abril d'enguany. I per no variar, ja ho val!, hauré de seguir la tònica general de criticar els responsables. Vegem les coses que, segons el meu entendre, consider que no estan bé:

La primera, l'hora que triaren per la inauguració. Per què ho feren a mitjan matí, quan la majoria de la gent té altres feines? O no volien que comparegués ningú? En el poble només tenim un monument commemoratiu, i els encarregats de la cosa cultural consideraren que per a la seva inauguració no calia cercar un horari que caigués bé als interessats. Ells sabran per què.

La segona, el tex, que diu:

«A N'ANTONI GARRIT
1861-1943
MESTRE DE PARET SECA
CONTADOR DE RONDALLES
-GABRIEL JANER MANILA-
EN SAP MOLTES I LESCONTA
DE LO MÉS BE
-MN. ANTONI Mª ALCOVER-»

És ver que en Gabriel Janer Mani-la fou qui suggerí la idea de fer un monument al contador de rondalles llorençí, i també que és un bon literat que ha col·laborat diverses vegades en empreses relacionades amb el nostre poble, i esper que ho continuï fent, però això no és motiu suficient perquè el seu nom consti a la inscripció. Esta bé que hi posin Mn. Al-

cover, l'autor de les Rondaies, però el que va proposar construir-lo no crec que hi tenguí cap feina.

D'altra banda, i continuant amb el text, consider que és bastant confús i dóna peu a interpretacions errònies, a part que hi manca un accent i dues paraules estan juntes -LESCONTA-. Feis la prova de menar-hi algun conegut extern i demanau-li a veure què creu que vol dir, i probablement no us sabrà donar una explicació correcta.

Tampoc no m'agrada -i això també és una opinió personal- el suport de l'obra de Joan Ramis. Si n'Antoni Garrit era un paredador, i a Sant Llorenç tenim vertaders mestres en aquest ofici, per què no li feren un tros de paret seca, tal com havia suggerit en Gabriel Janer, amb una simple placa recordatòria? Aquella pedra picada sembla una làpida de cementeri, i probablement algú es pensi que el personatge està enterrat allà mateix, amb aquelles floretes que hi han sembrat. Supòs que ho han fet per més fer, però consider que hagués estat més oportuna la paret seca, per l'estreta relació amb el protagonista.

I, posats a criticar, tanmateix ja nedam, també som dels qui pensen que està molt bé que facem un monument a un contador de rondalles, pel que suposa d'esperit popular, però hem de reconèixer que tenim molt oblidat el personatge més il·lustre de la nostra història, Mn. Salvador Galmés, que crec que també es mereix una recordança a un indret centric del poble. Fa més de vint anys que el Club Card va proposar fer-li alguna cosa pel Pou Vell relacionada amb n'Angelina i en Belluguins, però sembla que a cap dels polítics que han comandat durant aquest temps li ha passat del canyó avall. Ben mirat, però, per ventura és una sort, perquè per fer segons què val més que ho deixin anar, per si un dia arriba a cuidar-se de la Cultura algú amb un poc més de sensibilitat.

Josep Cortès

Correllengua

A punt del migdia de dia 17 de maig, va entrar dins el terme de Sant Llorenç el *Correllengua*, que venia des d'Artà. La participació dels llorencins aquest cop ha estat molt nombrosa: més de noranta incrits per dur la torxa de la llengua. Des del coll d'Artà fins a Sant Llorenç portaren la flama els nins de l'escola de Sant Llorenç; dins el poble els nostres representants polítics i persones afeccionades a qualche esport; des de Sant Llorenç fins al terme de Manacor l'escola de Son Carrió. Per amenitzar l'arribada de la comitiva, a la plaça de l'Ajuntament hi havia un grup d'animació infantil que cantava i feia jocs, i per als participants, perquè no estassin desganats, es distribuïren entrepans i refrescs.

Quan la torxa arribà a la plaça de l'Ajuntament de mans del regidor de Cultura, Bartomeu Mestre, na Maria Caldentey donà lectura al manifest per la llengua que reproduïm més envant, i mentrestant, el batle, Mateu Puigros, aguantava la flama. En haver acabat de llegir, la torxa passà a mans de Bernat Lloré i sortí de la plaça en direcció a Manacor.

L'endemà, a iniciativa de l'APA de Sant Llorenç, sortí un autocar cap a Palma per participar de l'arribada de la torxa a la plaça Major de Ciutat, així com també partiren cap a Palma bastants cotxes de particulars. A Ciutat el *Correllengua* començà el matí amb jocs i animació infantil pel grup Cucorba; els al.lots més petits varen fer un mosaic de tela de llengües on hi havia un lema, «volem viure en català». L'horabaixa paral.lelament amb la continuïtat del mosaic de les escoles mallorquines, hi va haver ball de bot animat per diversos grups musicals: Tramudança, Al-Mayurca, Escola de Ball de Bunyola i Música Nostre. Quan la gent va estar cansada de ballar van entrar les bandes de música, i

després va entrar el *Correllengua* de mans de diversos personatges emblemàtics, com Biel Mesquida i Climent Garau.

Quan la flama fou damunt el cadafal, les bandes, dirigides pel director de la banda de Montuïri, varen tocar la Balanguera, i després diverses autoritats ciutadanes, de les quals destacam Antoni Mir, president de l'O.C.B. feren diferents parlaments. Després pujaren a tocar els xeremiers, i mentres tocaven es va fer un mosaic humà amb el colors de la senyera que deïà «Som comunitat històrica», format per més o manco trenta-vuit mil persones.

Quan acabà el mosaic humà, pujà a cantar Maria del Mar Bonet, que va cantar tres cançons, sí, un concert molt curt! Després tocà Tomeu Penya.

Aquesta fou la diada per la llengua, la cultura, la identitat i el país, que va tenir lloc dia 18 de maig, com a acte de cloenda del *Correllengua*. Cal remarcar que la participació fou massiva. Farem sentir la nostra veu a Madrid!

Vet-aquí el manifest que es va llegir a Sant Llorenç el dia 17 i a la plaça Major de Malva l'endemà:

Avui Sant Llorenç rep la Flama de la Llengua, com a símbol del compromís del nostre poble amb la defensa i la promoció de la llengua pròpia de Mallorca, la llengua catalana.

Amb l'esforç de milers de mallorquins i mallorquines aconseguirem dur la Flama de la Llengua des dels pobles de Mallorca fins a Palma, al mateix temps que hi duïm la reclamació de què tota la Badia de Palma (s'Arenal, Palma, Calvià) com a zones més poblades de Mallorca, s'incorporin decisivament al procés de normalització.

*S'ha acomplit un any de les mobilitzacions populars en favor de la nostra llengua i cultura, que foren el *Correllengua* i la Cadena Humana del*

1995. És indubtable que hi ha hagut un canvi positiu pel que fa al clima polític i social, que és, ara, més favorable; no obstant això, a nivell d'ús real de la llengua la situació no ha millorat. Per tant, continua essent necessària la mobilització popular i el compromís de tothom per aconseguir la fita que necessitam assolir com a poble. La plena normalització del català en tots els àmbits de la societat.

Ara i aquí, creiem necessari un impuls en la normalització de la nostra llengua, especialment a l'escola, al món comercial i laboral i als mitjans de comunicació.

* Cal que a partiu del curs que ve els nostres escolars puguin rebre l'ensenyament majoritàriament en català.

* Cal que sigui possible treballar i fer qualsevol activitat comercial en la nostra llengua; és necessari que totes les empreses sense excepcions incorporin d'una manera progressiva el català al seu funcionament.

* Cal que puguem sentir, veure i llegir mitjans de comunicació en la nostra llengua.

* Cal que a...

Partim del fet que els mallorquins i mallorquines del futur no vendran definits pel color de la pell ni pel lloc de procedència sinó per la llengua que parlaran. Volem fer una crida a tots els sectors de la societat mallorquina perquè s'incorporin d'una manera entusiasta al projecte de fer de Mallorca una sola comunitat unida i definida per la llengua.

*El *Correllengua* d'enguany significa una nova passa endavant cap a la plenitud de Mallorca, com també ho serà la gran concentració de demà a la plaça Major de Palma, on, entre tots, farem el més gran mosaic de la història de Mallorca per reclamar el reconeixement de les Illes Balears com a Comunitat Històrica. Ningú no hi ha de faltar. Ens hi jugam molt com a poble.*

Confirmació

Divendres dia 10, un parell de joves i al.lotes que assisteixen a la catequesi de confirmació anaren a participar de la vetla de pregària Pasqual al monestir de la Sagrada Família «Benedictines de Manacor». Aquesta vetla, a la que participaren joves de totes les parròquies del terme, anava en substitució de la trobada de joves d'arxiprestat d'Artà, que per motius diversos no s'arribà a celebrar. L'aigua deixà fer la pregària, encara que en molts moments quedassin a les fosques. Acabada la trobada els joves se n'anaren a casa contents de haver-hi assistit.

Brisas

Que vos recordau d'aquella enciclopèdia de Mallorca que va començar fa un bon raig d'anys? Idò, fillets de Déu, ja han arribat a la «S» i per fi el torn de Sant Llorenç des Cardassar, que ja era hora. Ara bé, ja que han tengut tant de temps, s'hi podrien haver mirat un poc més, i a lo millor no haguessin publicat tantes errades; que això de posar la fotografia de Son Vives i dir que és Pocafarina, és no haver-s'hi mirat gaire, i com aquesta moltes.

Finals de basquet

Dia 10 i dia 17 de maig van tenir lloc a Santanyi les finals de bàsquet *benjamí*, a les que l'equip de Sant Llorenç Mestre Guillem Galmés va participar i va quedar en vuitena posició. A cada jugador li varen donar una medalla. Des d'aquestes línies volem donar l'enhorabona a les jugadores llorencines per lo bé que jugaren i per la classificació que obtingueren.

També cal remarcar la final de bàsquet dels d'iniciació, que encara que

tornaren un poc tard i fenen passar un poc de pena a les mares, arribaren amb una medalla al coll i més contents que un «pasco».

Camel.lot

Ara que el temps s'ha estirat, i després d'uns anys de tenir tancat, s'ha tornat obrir l'antiga discoteca Drhaa, amb el nom de Camel.lot. Per amenitzar aquestes vetlades d'estiu han contactat amb un grup de flamenc, que han decidit viure al nostre poble. I, per cert, hem pogut saber que l'hora dels seus assatjos correspon amb l'horari de la biblioteca, i per la seva proximitat ca Scs Monges, les persones que hi acudeixen tenen música de fons, i els veinats poden fer les tasques de ca seva ballant, ballant *la primera, la segunda...*

Comunicacions

Els dies 14 i 15 de maig, el nostre amic Pere Josep Santandreu va venir de Sheffield per participar a un seminari dirigit als alumnes de doctorat de la Universitat de les Illes Balears. Les seves comunicacions tractaven sobre la influència de la narrativa tradicional a la literatura culta, i la narrativa tradicional a l'obra infantil de Carles Riba. Temes que apassionen el nostre amic i que sabem que va tractar beníssim.

Teatre

Del dia 9 al 26 de maig, s'ha representat a la sala Beckett de Barcelona, l'obra «Abans de la jubilació» de Thomas Bernhard, per la Companyia La d'Hac i dirigida pel llorenç Rafel Duran. En el repartiment hi podem trobar noms d'actors i actrius de gran renom; com per exemple: Teresa Cunillé, Lourdes Barba o Hermann Bonnin.

Aquest espectacle es va poder realitzar gràcies al suport del Ministeri de Cultura i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Tot seguit vos reproduïm el text que acompanyava el programa de mà, ja que l'equip del *batec* no va poder traslladar-se a la Ciutat Comptal per problemes d'agenda:

Sempre m'he sentit atret a submergir-me dins el món de Thomas Bernhard. Vaig començar a llegir les seves obres quan estudiava a l'Institut del Teatre, i em vaig convertir de sobte en un dels seus nombrosos lectors apassionats. Per tant, poder-vos presentar ara el muntatge d'Abans de la jubilació, és per a mi i per a tota la resta de l'equip una gran satisfacció.

Amb aquesta obra Thomas Bernhard desemmascara i ens recorda, a través d'un mecanisme teatral d'alta precisió, uns dels fets més tràgics del nostre segle i el perill imminent que no es revifin amb una nova empena.

Abans de la jubilació va ser escrita l'any 1979, i està basada en un fet real. Aquesta obra és un clar exemple del teatre de Thomas Bernhard, una comèdia amb dosis de tragèdia o una tragèdia amb dosis de comèdia, tant se val. Un teatre de la paraula, d'accions mínimes, de discurs insistent... Així és tal com l'hem treballat, respectant al màxim totes les acotacions de l'autor, intentant servir-lo de la manera més humil que hem pogut. Aquest ha estat el nostre objectiu. I tot parlant de Thomas Bernhard, ens sembla que no és poc.

Rafel Duran. Abril 1996

Festes de Son Carrió

Les festes foren encetades pel pas-sacarrers, amb la banda de música i els Gegants de Sant Llorenç; després, en

Esports

Damia Duran, des del balcó de la delegació, pronuncià el pregó, i ens va xerrar del Son Carrió d'un temps, quan tothom es dedicava al conreu del camp.

En acabar es varen innagurar les exposicions: per primera vegada vàrem poder veure el *guerrer de Son Carrió*, més conegut com *S'homonet de bronze*, a ca n'Apol·lònia.

El dissabte hi va haver la ja tradicional torrada; enguany, però, no hi va haver bou, perquè el batle de Sant Llorenç va decretar que no es podia donar vedella degut a la malaltia d'aquests animals a la Gran Bretanya, però oferí altres carns autòctones a la població carrionera. Aquest decret, fou perquè no hi hagués una epidèmia a aquest nucli, o per prevenir els votants d'aquestes malalties. Segur que no ho sabrem si no l'hi demanam. La festa seguí amb una revetlla animada per l'orquestra Cala Agulla i el Clan Argentina.

Dimecres, dia de sant Miquel, després de la missa Solemne, els membres de la 3a Edat de Son Carrió anaren a dinar a l'escola. El vespre, a l'església, actuaren n'Antònia Lull, n'Ireneusz Jagla i en Gyorgy Biro (els dos darrers no són de per aquí), que ens oferiren un concert de violí i piano, i el grup de cambra de Sant Llorenç tocà diverses peces. Des d'aquí volem donar l'enhorabona a n'Antònia Lull, per la seva trajectòria musical i per la bona feina que ens va oferir.

Dissabte, dia 11 i diumenge, dia 12, les festes van estar deslluïdes a causa de la pluja, la vetlada humorística va haver d'esser anul·lada i la fira ramadera no va tenir els assistents que s'esperaven.

Per cloure les festes, el grup de teatre de Bunyola escenificà l'obra «Poca por». Malgrat el fred que feia, tots els assistents, i sobretot els infants, disfrutaren molt.

Molts d'anys i esperam que l'any que ve la meteorologia ens acompanyi més que enguany.

Com segurament ja hauran pogut deduir els lector de *Flor de Card*, els corresponsals de la secció *batec/esport* han gaudit d'un llarg període vacacional. Primerament volem demanar disculpes pel retard amb què arribaran les notícies. Degut a la gran quantitat de manifestacions esportives que s'han duit a terme durant el període inactiu de la secció, havíem pensat fer un número especial de la revista, que tractaria només del món de l'esport llorençí. Aquest fet, però, no ha estat possible, ja que les persones que formen el *batec* no ens posàvem d'acord ni amb el tamany ni en la forma, ni tan sols amb quina havia d'esser la notícia que donàs color a la portada d'aquest número especial. Degut a totes les circumstàncies esmentades farem només un petit resul, i deixarem l'*especial esport* per una millor ocasió.

Començam, i ho feim primerament donant part del *rallie* Ciutat de Manacor, ja que gran part del recorregut de la prova es dugué a terme per territori llorençí. El guanyador fou Mateu Fullana, més conegut com a *Mingo*. La cronòmetre dels *Mil llacs* (Son Colom-Ses Voltes) és la més popular d'aquesta prova.

Recordam, també, que durant un cap de setmana (divendres-dissabte) tengueren lloc a Sant Llorenç les olimpíades escolars de la comarca del Llevant. Un bon grapat d'infants ompliren el futbol i les instal·lacions esportives de l'escola. Sense cap dubte, fou un bon divertiment i una forma molt vàlida i eficaç de potenciar l'activitat esportiva de nins i nines.

Passant a un altre ventall d'esdeveniments, volem aprofitar per felicitar la penya "Es Glopet Cardassar", que

es proclamà campiona de la lliga de penyes de 1ª divisió, i que posteriorment també va aconseguir molt bons resultats en els torneigs i competicions en què va participar. Segurament també feren un bon paper en el sopar que celebren cada any a la conclusió de la temporada, que se sol fer al restaurant Son Barbot.

Volem felicitar també les nines del M.G. Galmés de bàsquet per la seva entrega i dedicació durant tota la temporada. Esperam que l'any que ve ens tornin fer disfrutar.

Enhorabona a na Marga Fullana pels bons resultats aconseguits amb la seva *mountain bike* en el campionat d'Espanya, el Coronas, i a tantes altres proves que ha disputat. La llorencina fou obsequiada amb una mòdica quantitat de doblers per part de l'Ajuntament, que ben segur li faran molt de profit per preparar els propers jocs olímpics d'Atlanta.

Un altre llorençí que ha destacat en aquests darrers dies, i al que també volem felicitar, és en Biel Femenies, *Petxina*, que una vegada concluida la temporada de futbol a 3ª divisió ha aconseguit proclamar-se *pitxixi* de la categoria, demostrant així que és un dels millors davanters que hi dins la 3ª divisió.

Cal parlar, també, del C.D. Cardassar, que, com hem dit abans, ja ha acabat la competició de 3ª divisió. L'equip llorençí s'ha classificat en el lloc 14è de la taula.

També fou notícia la directiva del Club, que durant el transcurs d'una junta de socis presentà la dimissió. A partir d'aquell dia el club granoter està regit per una junta gestora (més o manco són la mateixa gent que abans).

Dels actes esportius de les festes de Son Carrió hem de destacar el bàsquet, el partit de futbol entre fadrins i casats i la novetat del duatló, una cursa a peu i amb bicicleta de muntanya.

M.Febrrer, J.Domenge, J.Fullana, N.Jaume, F.Ramon i D.Sánchez

1.- Què ens passa?

No sé ben bé com definir-ho. Però és una idea compartida i contrastada: els llorencins som gent ben singular. Potser caldria una anàlisi en profunditat per arribar a esbrinar les raons del nostre ésser. La intuïció, i solament aquesta, em remet al passat, a les nostres arrels indefectiblement jornaleres, a la manca de patrons fiables... no ho sé. El que sé cert és que som poc comprensius, envejosos i amb no gaire empatia, aquella mescla d'habilitat/voluntat per posar-se en la pell de l'altre.

Això fa que qualsevol motiu sigui suficient i bo per argumentar l'enfrontament soterrat i subtil. Poques vegades plantam cara obertament i després oblidam. Massa vegades callam i anotam a la llibreta de les ofenses. Després, qualsevol banalitat evidenciarà els esqueixos passats o els sarzits mal lligats.

Exemples: la polèmica de la direcció prohibida a la carretera de Calicant, les divergències -nombroses i profundes- entre grups teòricament semblants, singulars problemes de relació...

Tal vegada seria bo tenir el valor, un dia, de treure'ns les caretes i reflexionar. No ho trobau?

O val més deixar-ho córrer i continuar essent llorencins de pro?

2.- Un P.C.

Fa temps, en un curs de gestió, em mostraren un vídeo ben interessant. Em sembla que es deia «El director desorganizado» o una cosa així. Una de les coses que em record és el concepte P. C. Allà es definia un PC com a «pecador comú». Pecador comú és tota aquella persona que conscientment pensa fer el bé, però que en el fons i en darrer extrem sempre fa el mal, allò que precisament no desitja fer.

Em ve a la memòria perquè, potser empès pels dubtes, moltes vegades em sent un PC.

3.- Merda!

Cada dia, només obrint el diari, tenc la sensació de viure en un femer.

A les pàgines d'internacional, imatges crues de guerres llunyanes. A les pàgines nacionals, imatges crues del terrorisme o notícies fresques del GAL multicolor (Per què s'intenta presentar la falsa dicotomia entre Estat-ETA quan el problema és el terrorisme, la violació dels drets, tant si ve d'un vent com de l'altre?

A les pàgines locals els temes derivats del cas Calvià o els ingressos de la fundació «Illes Balears»...

Merda pertot arreu!

Potser és una sort que els diaris no se centrin excessivament en temes locals.

Us imaginau? Potser un dia arribarem a trobar reflectit en lletra impresa tot allò que, ens moments de malspensaments, sospitam.

Potser a poc a poc ens anam vacunant. Anam posant un tel de call a la sensibilitat. Qualsevol cosa ja ens sembla normal i justificable.

4.- Filosofia

Escoltant una tertúlia a l'arradio van fer una definició d'esquerres-dretes que em despertà certa curiositat.

Una filòsofa, el nom de la qual no record, intentava aproximar-se a les definicions de gent de dretes i de gent d'esquerres.

Referint-se a les dretes assenyalava la seva orientació envers les llibertats individuals.

Per a les esquerres exigia dues condicions:

- visió de futur
- pensar en els altres

Em va resultar curiós perquè no sé ben bé on hauria de llistar cada un dels nostres polítics.

I tu, lector, on t'apuntaries? (Si haguessis de triar, és clar!)

Guillem Pont

Quan el regidor va presentar la renúncia del seu càrrec al secretari es pensava que rompia amb tot el seu passat polític i que a partir d'aquell moment podria dur una nova vida. S'hauria acabat això de què sempre li carregassin el mort, mentre els altres vivien tranquil·lament com si no estassin tan emmerdats com ell. Era molt còmode això de tenir un cap de turc que es begués tots els cops, una diana per rebre les insinuacions i conyes de la premsa local, però ja n'hi havia prou. És ver que fins aleshores havia pogut disfrutar d'un sobresou que li bastava per dur un nivell de vida superior al que li pertocava segons els ingressos oficials, però els altres també el tenien i no rebien tantes bufetades com ell. I ja n'estava cansat. I més que cansat, fart. Un home no tenia perquè acalar el cap davant les conyetes dels paisans cada vegada que es rumorejava alguna mangarrufa municipal. Per això, tot i que a les oficines hi havia un cartell de «no fumar», es va treure un paquet de la butxaca, es va col·locar el capell cap enrera, va encendre un «Ducados» i, mirant-se'l de fit a fit, va llançar la primera bocanada de fum a la cara del fun-

cionari municipal.

-Gès, dona això an es batle -li va dir-. Ell ja sabrà perquè ho faig-. I li va tirar un sobre damunt la taula.

Dedins, a més de la carta de renúncia, hi va incloure un paper escrit a màquina perquè no poguessin identificar la lletra: on deixava les coses clares per si algú li volia cercar les pessigolles. Esmentava noms, quantitats, dates, sistemes de cobrament, circuits de xecs i d'efectiu... i fins i tot les fotocòpies de trossos de diari amb anotacions fetes a mà, que un expert en grafologia podria identificar fàcilment. Que procurassin tenir la boca ben tancada si no volien ser-hi de demés, que ell tenia proves abastament per encloure els dits a més d'un.

Amb una mà dins la butxaca i la gabbardina damunt l'espatlla, talment com ho havia vist fer moltes vegades a Bogart, va agafar la llosca del cigarret entre el polze i l'ungla del d'enyig i, tensant els múscles i el nervis de la mà, el va llançar com un tret contra la porta del despatx del batle, que va destrossar el cremaió i va escampar espirals per tota la Sala, com si fos el coet major d'un grandios castell de focs

artificials. Després, com si res no hagués estat, va sortir tranquil·lament de l'Ajuntament.

Feia molts d'anys que conduïa i la gent no el tenia per tarambana en matèria de trànsit rodat. Per raó de la seva feina havia conduït sempre cotxes i furgonetes, i fins i tot algun vehicle de l'Ajuntament, i, que se sabés, no havia tengut cap topada seriosa mai. No és que fos un exemple de prudència, però tampoc no tenia fama de brusquer. Per això va venir molt denou en el poble quan es va córrer la veu que l'havien trobat estampat contra el pont del tren, baixant la costa de son Tàrrec, amb l'ansa del coll rompuda. El cop no semblava tan fort com això i el cos es trobava en una postura una mica estranya, com a tombat sobre el seient del copilot, sense sang ni nafres a la cara. A més, quan el sergent va efectuar la pertinent recerca de ditades no en va trobar ni una, ni tan sols a la maneta de la porta de la furgoneta.

Amb tot i amb això, però, el que són les coses, al cap de pocs dies es va arxivar el cas i no se'n va tornar parlar pus.

Joe Fly

Joieria Garcia Lis

presenta en exclusiva un nou objecte de regal amb classe, elegància i distinció

bolígrafs i plomes d'argent i or

Carrer Major, núm. 47 * Sant Llorenç des Cardassar * Telèfon 838351

Antoni Sansó retorna al Parlament

A darreries de maig els diaris de les Illes es feren ressò de dues notícies que directa o indirectament influiran en el nostre municipi: les dimissions de Cristòfol Soler com a president de la Comunitat Autònoma, i de Mateu Morro com a diputat del PSM al Parlament i membre del Consell Insular de Mallorca. La primera, com és lògic, ha omplert més pàgines als diaris que la segona, però probablement sigui aquesta la que més repercutirà a la política llorencina, ja que el substitut de Mateu Morro és el llorenç Antoni Sansó. Perquè ens en faci cinc cèntims hem mantingut amb ell aquesta petita entrevista.

Antoni Sansó prometent el càrrec al Parlament, l'anterior legislatura

-Tio, si fossis jugador de bàsquet te'n duries tots es rebots!

-Sí, a s'anterior legislatura ja vaig entrar en es Parlament després de sa dimissió de Sebastià Serra, i ara m'ha tocat substituir en Mateu Morro, dos polítics de prestigi que han deixat es llistó molt alt i que seran difícils de superar.

-A que ha estat deguda sa dimissió d'en Mateu?

-Per una part s'ha d'atribuir a sa seva coherència política, ja que malament estàs convençut que convé mantenir es pacte de govern d'es CIM, li sabia greu acceptar es tema de sa incineradora, i per això, juntament amb altres membres del PSM, va votar en contra. Per s'altra, li resultava molt feixuc dur sa batlia de Santa Maria, sa secretaria general d'es partit i sa gestió que li va tocar en es Consell Insular; pensem que en es CIM tenia dedicació exclusiva, i que, a més, té una família que no vol desatendre tant com fins ara.

-Com és que a ses darreres eleccions no et posaren més envant, i així no hauries hagut d'entrar de rebot?

-Perquè es partit va considerar que es que jugàvem fort per sa batlia i teniem alguna possibilitat d'aconseguir-la no havíem d'ocupar es primers llocs,

com són es casos de na Maria Antònia Vadell i es meu; an en Mateu el posaren més envant perquè es Secretari General d'es partit no pot anar darrera de tot. De fet, a s'anterior legislatura en Mateu, una vegada esser batle, també va dimir per donar pas a na Maria Antònia.

-Per què ho ha fet en aquest moment?

-Per ses circumstàncies que s'han donat. Es partit li demanava que aguantàs fins passat s'estiu, perquè ell ja feia temps que volia dimitir, però amb sa renúncia d'en Soler tot s'ha precipitat i ell ha considerat que era es moment més oportú per canviar d'aires.

-Ja saps quan prendràs possessió?

-En es CIM crec que serà en es ple de dia 3 de juny; en es Parlament tocaria haver estat dins s'octubre, perquè ara no hi ha sessions, però com que hauran de prendre jurament an es nou President d'es Govern, possiblement sigui a mitjan mes que ve.

-De quines àrees te'n cuidaràs?

-Lo més segur és que agafi ses mateixes que duia en Mateu, que són

Serveis Generals, Recursos Humans i Patrimoni. Això inclou tot es personal depenent d'es Consell, unes 1300 persones, es bombers, ets edificis...

-Hauràs de tenir dedicació exclusiva...

-Probablement sí, i lo més segur és que també formi part de s'equip de govern, com ets altres membres d'es Pacte de Progrés, i de s'executiva d'es partit.

-Et llevarà temps de Sant Llorenç, idò.

-És clar que sí, però estant a s'oposició no té tanta importància com si estàs en es govern. De moment no crec que sigui necessari renunciar an es càrrec de regidor, però és evident que na Dolors i es grup que recolza es partit hauran d'agafar un poc més de protagonisme dins sa política local, si volem que el PSM continuï cresquent.

-Massa bé. Sort, idò, en aquesta nova responsabilitat política i enhorabona per sa teva segona etapa dins es Parlament.

-Gràcies.

Josep Cortès

NAIXEMENTS

* Dia 23 d'abril va néixer a S'Illot n'Amanda Pascual Lyons, filla d'en Bartomeu i na Zoe Anne. Que tot els sigui enhorabona.

* El 26 va tocar el torn a Chan Roy Ajoeb (que no sabem si era nin o nina!), fill/a de Mohamed i Canzan Zanja. Naturalment, és de Son Moro. Salut!

* El 30 d'abril va néixer també a Son Moro na Paula Calvache Aguilar, filla d'en Juan Pedro i na Maria Cristina. Enhorabona.

DEFUNCIONS

* Dia 28 d'abril va morir a Sa Coma n'Stephen Philip Lane, un anglès de 45 anys. Descansi en pau.

* El 6 de maig, també a Sa Coma, va morir un altre anglès, en Thomas George Blackburn, de 68 anys. Al Cel el vegem.

* El dia 12 de maig va morir a Sant Llorenç en Bartomeu Llinàs Galmés, un carrioner viudo arrelat al nostre poble. De mal nom li deien *Torro* i tenia 91 anys. Que el vegem en el Cel.

* El mateix dia 12 va morir a Sa Coma un francès, en Gaston Isidore Adudai, a l'edat de 83 anys. Al Cel sia.

* Dia 18 de maig, després d'una llarga malaltia, ens va deixar na Francisca Artigues Ballester, de malnom *Randa*. Era la mare de n'Andreu Pipes. Tenia 81 anys. Descansi en pau.

* El dia 16 de maig, també a Sa Coma, va acabar la seva vida un altre

estranger, aquesta vegada alemany. li deien Kurt Walter Kurowski i tenia 70 anys. Descansi en pau.

* El dia 3 de maig va morir, a l'edat de 70 anys, el llorencí Miquel Brunet Sureda, conegut per Miquel *Mitjanada*. Teim entès que feia de foraviler. Al Cel sia.

Aquest mes, per tant, han acabat les seves vides a la nostra zona turística de Sa Coma quatre estrangers que estaven de vacances.

COMUNIONS

El dia 14 d'abril va prendre la seva primera comunió na Maria Encarnació Membrillo Bauzá. La nostra més cordial enhorabona a pares, padrins, familiars en general i a ella mateixa.

A l'inici de la pàgina següent podeu veure un llorencí que sembla un artista de cine, de planta que fa. Li diven Marc Macias Brunet, i va prendre la seva primera comunió el dia 21 d'abril a l'església de Sant Llorenç. Enhorabona a tots els parents.

Davall aquestes línies podeu veure en Joan Galmés Santandreu, un altre membre de la comunitat cristiana des del 5 de maig d'enguany. Enhorabona.

Na Maria Soler Llodrà, aquesta nina que fa la mitja tot just començada la pàgina següent, és una altra de les que prengueren la primera comunió a principis del mes de maig, com mana la santa tradició, concretament el dia 5. Va prometre al rector i als seus pares que faria molta bonda, i amb aquesta cara de bona nina creim que ho farà tenir de ver.

I davall aquestes retxes teniu na Bàrbara Rosselló Salas, que dia 19 de juny va prendre la primera comunió (cumenió, sol dir la gent). La nostra més cordial enhorabona.

* Per acabar, a la columna següent podeu contemplar de Marta Nebot Puigròs, que el dia 5 de maig també va celebrar la seva primera comunió. Rebi, des d'aquestes retxes, la nostra més sincera enhorabona.

NOCES

* Dia 18 de maig hi va haver dos

manacorins que es casaren pels jutjats del nostre poble: na Maria Cristina Romero Frau i n'Antonio González García, que es veu que el nostre jutge de pau no posa tantes traves com d'altres per casar les parelles en diumenge. La nostra enhorabona als jovençans.

* Dia 11 de maig feren l'esclafit a Sant Llorenç na Maria Antònia Brunet Torres, ciutadana/llorencina, i en Manuel Izquierdo Sierra, madrileny/serverí. Enhorabona.

Isabel Nicolau i Aina Simonet

Illes Balears
Projecte De País

GOVERN BALEAR

**Consell Assessor de Ràdio Televisió
Espanyola a les Illes Balears**

Punt final, un nou llibre de M. López Crespi

Redacció

L'Editorial Moll acaba de publicar un nou llibre de poesia de M. López Crespi. A poc, l'obra d'aquest autor potser que durant els darrers anys era més conegut a l'estranger que a la mateixa Mallorca, comença a fer-se present d'una manera sòlida, molt efectiva. Amb aquest autor de sa pobla es donava la paradoxa que, malgrat ser l'escriptor que més premis de poesia havia guanyat arreu dels Països Catalans (Premis Salvador Espriu, Joan Salvat Papasseit, Ramon Muntanyola, Marià Manent, Miquel Martí i Pol, Ventura Gassol, Ciutat de València, Ciutat de Castelló, Premi Grandalla (Principat d'Andorra en els anys 1983, 1990, 1993), etc. era poc conegut a les Illes. Les coses han mudat afortunadament. El llibre *Punt final* (col·lecció de Poesia "La Balanguera" núm. 72) palesa el radical treball de renovació de la nostra poesia que M. López Crespi ha portat a terme en silenci durant aquests darrers vint anys d'esforç sòlid, permanent, tenaç.

Com sempre -era evident en llibres com *Les plèiades*, *Foc i fum*, *Mestral*, *Tatuatges*, *Caminals d'arena*,

El cicle dels insectes, *Els poemes de l'horabaixa*, M. López Crespi va aprofundint el seu propi camí poètic (allunyat sempre de modes literàries) rebel, de trencament amb els models heretats de l'Escola Mallorquina, treballant el llenguatge per a trobar noves formes expressives, autèntiques, subversives.

Tanmateix tots som altaveus de qualcú, plagadors de la vida que ens circumda, repetidors d'idees, i de frases fetes, deseparats navegants del vaixell de l'insomni, estam plens d'ensordidores botegades, l'infinit infern dels amors que ens habitaren, eixam de pensaments aliens talment els enverinats elixirs.

perfumats que beviem cada estiu.
El fang aferat al nostre cervell es converteix en un reflex planíssim, una calcigada tècnica acadèmica apresada amb la terrible lucidesa d'un paralític o la ceguesa d'un atleta perfectament estúpid. Fugitiu de l'incendi, amb la vergonya de llegir cada dia el diari, habituats a l'asèptic horror que escup el televisor -cancerígena proliferació de gestos malaptes i cansats- hauríem de reinventar dunes,

galàxies en la sorra violenta del deliri.

Malgrat l'amor que l'autor de *Punt final* té per la paraula no li fa por endinsar-se cap a nous ritmes experimentals, trajectòries noves dels vers i la metàfora, recerques a voltes d'un classicisme serè immers, com de costum, en el seu acostumat recorregut pels camins de la nostàlgia i la memòria. Una obra imprescindible, en definitiva.

"SA BOTIGA ECOLOGICA"

C/ST. LLORENÇ, 49 TF: FAX 83 80 90
07630 ST. LLORENÇ DES CARDASSAR

A LA SEVA DISPOSICIO:

- VEGETARIANA
- * ALIMENTACIO INTEGRAL MACROBIOTICA
- * FRUITES i VERDURES DE TEMPORADA i DE COMREU ECOLOGIC DE LA FINCA DE "SA TAVLERA".
- * REMEIS FLORALS "SORIA NATURAL"
- * COSMETICA NATURAL, SENSE QUÍMIQUES
- * PLANTES
- * CONSULTA NATURÒPATA

Lira d'Or

Maig 1996

Coordina: **Jaume Galmés**

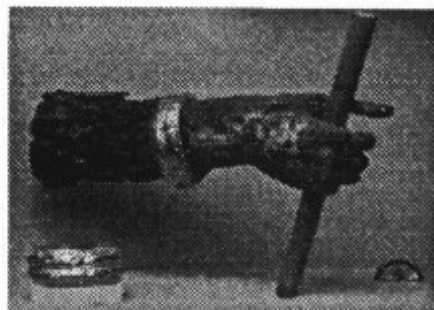
Cornellà de Llobregat, 14.5.1996

En Jaume Galmés
Sant Llorenç des Cardassar

Bon amic:

aquí t'envio la invocació inicial de la meua segona versió
de la Iliada, que comptem fer sortir, tant l'Enciclopèdia Cata-
lana com jo mateix, a l'últim trimestre d'aquest any.

Ben teu,

Mn. Balasch*La mà d'Homer*

Rapsòdia I

La pesta. La ira

(Invocació)

- Dea! La còlera canta'ns del fill de Peleu, la d'Aquil.les,
desastrosa: posà innúmers dolors als d'Acaia,
ventà a l'Hades, a munts, davant d'ell les ànimes fortes
d'herois, els cossos dels quals convertí en presa de gossos
5 i en convit d'ocellots; el disegni de Zeus va acomplir-se,
el d'aleshores, és clar, quan van separar-se en discòrdia,
per primer cop Aquil.les diví i l'Atrida duc d'homes.

(La pesta)

- Ells dos, quin déu els llançà a engrinys, que es piquessin les crestes?
El fill de Zeus i de Leto, perquè, contra el rei, ple de fúria
10 suscità al campament mala pesta, i hi morien els homes;
Crises, el sacerdot, l'Atrida va injuriar-lo
perquè ell s'havia arribat a les ràpides naus dels d'Acaia
a redimir-se la filla portant uns rescats sense límit.
Al llarg del ceptre tot d'or, del qui té punteria, d'Apol.lo,
15 empunyava les ínfuls: tots els aqueus implorava,
i els dos Atrides molt més, els qui ordenaven les tropes:
"Doncs, Atrides i els altres aqueus d'ajustades gamberes,
que els amos, que són els déus, dels palaus de l'Olimp, us atorguin
l'urbs de Príam fer pols, i un bon regrés a la pàtria.
20 Accepteu-me el rescat, retorneu-me la filla, amb respecte
del fill de Zeus, d'Apol.lo, el déu que té punteria."
Quan unànimes tots els altres aqueus aprovaven

Píndar (1)

A mon pare
Pierre Savingnac

Píndar: 518-438 abans de la nostra era, nasqué a Cinoscèfales, prop de Tebes, a Beòcia, d'una família noble. Geni precoç, llavors constant, fou idolatrat pels grecs. Havent, l'execució de les seves obres, de requerir tot sovint la seva presència, viatjà, xantre nacional, a través del món grec fins a Sicília i Àfrica. Les seves Odes triomfals ens han pervingut senceres, la resta en fragments.

Que aquestes *Pítiques*, odes triomfals composades per Píndar per als vencedors dels Concursos panhel·lènics de Pito (Delfos), donin lloc a una reflexió sobre el poema líric!

Com el Temple d'ales i de cera

L'ofrena lírica respon a una necessitat: Píndar s'en-carrega de *guarir la set dels cants* perquè és l'únic a poder manejar la paraula de lloança. En efecte, en el moment d'e-xultació de la victòria, hom no té veu, o, com també diuen, hom té l'alè tallat, i no pot sinó expressar una ovació rudi-mentària, que és només un signe. Ara bé, el signe sols acon-tenta l'home si és diví; humà no basta. El fet humà que umpl l'home és la paraula. Segons l'exigència lírica, del vencedor com del poeta, que desitja *supremament* dir allò que ha vist, la victòria ha de ser confirmada amb belles paraules que ex-pressin l'admiració i l'amor socialitzat que hom porta al ven-cedor pel seu èxit. Ara bé, dir el seu amor és, en el fons, jurar estimar sempre amb tota l'ànima, és a dir, amb tot el seu alè, amb el seu alè d'una duració infinita. Si l'admiració talla l'alè, ella el separa, el desprèn de la veu. I si l'alè és allò que millor tradueix l'amor, és obligat constatar que Píndar ha sabut i degut cantar amb el seu alè, amb tot el seu alè, talment com hom estima amb tota la seva ànima. Així es resol el misteri pel que fa a l'origen de la lírica, que Valéry traduïa en la seva boutade: *El lirisme és el desenvolupament d'una exclamació*. La lírica és el cant d'un alè.

La naturalesa volàtil del llenguatge de glòria és evident en l'expressió pindàrica *la brisa dels himnes* o en la declaració que la seva paraula poètica *salta d'un dictat a un altre com l'abella*, o encara en la imatge de la *torxa d'himnes*. Aquesta forma d'expressió, pneumàtica, és nova: mena a una certa se-paració de la realitat, sense abolir-la, ja que la victòria s'hi és inscrita, car d'ara en endavant allò que compta és, a partir de la joia present, l'exposició de la conseqüència futura, l'avenir idealitzat, el temps imaginat. I la música interpretada en el preludi repatria els sons i la veu: el cant del poeta adquirirà des d'aleshores el caràcter de l'alè i del so de la lira: és líric.

La llengua així inspirada disposa necessàriament de la

facultat de metaforitzar els mots. Els mots esdevenen els signes d'altres mots i doncs dins el poema els mots accedeixen a la dignitat dels signes.

És amb l'ús deliberat del trop, del moviment de la imaginació, que certs mots es transcendeixen i esdevenen allò que Píndar anomena *el cim de les paraules*. N'hi ha prou amb què alguns mots canviïn de significat per a que el poe-ma, no denonant ja allò real, almenys com l'epopeia, trobi la seva dimensió lírica. Si calgués resumir la lírica en una imatge, aquesta seria la del segon Temple de Delfos fet d'ales d'abelles i de cera que *un vent fogós* ha de *mesclar*, segons Píndar, *amb els Hiperboris*. L'edifici s'envola.

L'alliberament del real

La tendència idealitzadora del poema líric l'empeny a tocar per sobre el real, a evadir-se'n, a elevar-se'n. Dues vies s'ofereixen: el passat i l'avenir. L'elevació lírica pot prendre bé la forma del retorn imaginari als temps fabulosos -quasi xamànics- que és moviment de la memòria abandonant-se amb confiança a les revelacions de l'anterioritat on bascula, bé la de l'anticipació exaltada, promesa empremtada de certitud mística, que desencadena en el poeta l'exercici d'una altra facultat que cal ben anomenar la visió. Aquestes dues facultats són complementàries: Hesíode ho diu: el poeta grec sap allò que fou, és i serà; però Píndar reinterpreta aquesta concepció, car la seva paraula ja no posseeix la rigidesa del discurs assertiu dels arcaics detentors de la Veritat; per una banda, efectivament, sotmet el seu poema a diversos constrenyiments: brevetat, menció de la pàtria, la genealogia, els Déus de la seva dedicatòria... corregir els relats de la Tra-dició... per una altra, mescla en les seves dites amb tota llibertat remarques exegetiques sobre la seva pràctica mateixa, cosa que no podien fer en llur temps Homer ni Hesíode. Tot és com si provàs els seus dons, constatàs llur eficàcia i ex-perimentàs la joia lliure de dir-ho.

El poema líric la llengua del qual ha guanyat en abs-tracció exigeix una autoritat, una fermesa nova que assegurí la seva coherència interna. Per crear una sobrerrealitat Píndar aleshores trobarà que la seva llengua ha de ser imprevisible i sorprenent com... l'oracle.

L'autoritat oracular

És inevitable que Píndar s'hagi adonat de l'analogia que hi havia entre la crida feta al gloriador que era i la

consulta oracular. En tots dos casos, es recorre a una Paraula que respon a una previsió, proferiment d'una Revelació, Acompliment d'allò que havia estat anunciat. La paraula de Píndar, tot d'un plegat, celebra, revela i apleix allò instantani, a saber, la victòria, però sense el gust sadollador de la paraula. La paraula de Píndar és anunciadora, és a dir, angèlica, i també sobirana: basta veure, per convèncer-se'n, com Píndar fa servir termes que evoquen la dolçor, la carícia, el tacte, el fregament, i com també afirma el ver i practica una nominació poderosa de les coses. Tot això s'il·lustra amb l'expressió de *tocar les paraules* que proclama a la vegada la sublimació del sensible, el tacte, i la força tangible del suprasensible, els mots.

La paraula lírica, com la fe, és espiritual i irrevocable: s'eleva com l'alè, cap a les altures del mite-visió i pretén expressar el ver real, l'únic ver real, aquell que existeix només dins el llenguatge. Per dir-ho com Píndar, la Musa, mediació pura (existent només a Grècia) té l'obligació d'assistir el poeta: ella representa precisament aquesta facultat de prestar servei únicament a allò que és dit. I aquest edifici verbal que és l'oda parlarà amb una mesura ben apol·línia.

Píndar Apol·lo

Sabem de la devoció de Píndar pel Déu les paraules del qual són signes (Cf. Heràclit) i del gust del poeta pels oracles que ell fins i tot imitarà (o reproduirà?) en les seves odes. Coneixem les distincions d'honor excepcionals del clergat dèlfic envers la seva persona i la seva memòria -no ha ell àdhuc influït l'oracle de Delfos?- Tot porta a acostar l'art de Píndar a la teologia d'Apol·lo (Cf. *Cràtil* 404-405).

Com el Déu, el poeta és arquer, apuntant al lluny, és a dir, a la veritat i al futur: dispara les immortals *fletxes de glòria*, els mots glorificadors, i gloriosos que troba la seva invenció poètica. Són tirs poderosos que designen el ver anant de dret cap a l'objectiu. El Déu és simple, no doble, i el seu sobrenom de *Lòxias*, "l'Oblicu", és a dir, l'obscur, ve de la seva extrema simplicitat. Els seus missatges són únicament massa simples per als homes que els compliquen i els jutgen obscurs. Així mateix la poesia de Píndar és tenguada per obscura mentre que és reconeguda simple per Eustati de Tessalònica, un erudit grec del segle XII de la nostra era. Dir el simple és limitar-se a l'essencial, és a dir, encertar, com l'arquer que fa diana amb art infal·lible. El llenguatge utilitzat és, si es pot dir, central, és el de la diana atesa. El mot-fletxa tendeix aleshores a centralitzar-se, és a dir, a irradiar de pertot. Tal pot ésser el significat que cal donar a la remarca de Denis d'Halicarnès (1er segle abans de la nostra era): "(Ell) vol que els mots recolzin fermament i ocupin posicions fortes

per permetre a cad'un d'entre ells de ser vist de pertot..." (Síntesi VI, 22). En Píndar, l'ordre dels mots, que sembla esquerp i estimulador, no és obscuritat ans enlluernador.

Com ell, és metge: Píndar, que evoca els encants mèdics com si cregués en llur eficàcia, autor inclús de nombrosos *Peans*, cants per a la curació d'un mal, pretén que la seva pròpia paraula poètica pugui aportar la salut, tal com veim a la *III^a Pítica* adreçada a Hieró malalt, i, part-damunt la salut, la irradiació de la gràcia. I llavors, sobretot, Píndar té cura dels mots, els dona, com als mites, "un significat més pur" metamoritzant-los, i els crea en profusió.

Com el Déu, és músic: celebrador de la lira apol·línia, multiplica els modes i els ritmes i compon la *mousikà* de les seves odes (aquesta música s'ha perdut). Les seves odes, construïdes tot sovint com a triades, denoten una mètrica rigorosa: mateix esquema per a totes les estrofes i antistrofes, esquema mètric propi en els èpodes. Molt més, Píndar dansa la festa i festeja la dansa la corodidascàlia de la qual arranja ell mateix; més profundament, el chor intèrpret de la seva obra ha pogut imitar el moviment harmoniós del Tot, evolucionant, a l'estrofa, d'est a oest, a l'antistrofa, d'oest a est, i romanent immòbil, com la terra, al moment de l'èpode; aquest és, almenys, el parer d'Eustati.

Com ell, finalment, és endeví, proclamant-se també profeta (intèrpret) de la Musa. Si Píndar ha pogut practicar l'endevinació ritual que pertany en primer lloc a la Terra, la Mare que ell té esment de venerar, però s'articula veritablement sota l'impuls viril d'Apol·lo, únic Déu de la Paraula eixida de la Veu eixida de l'Alè, ell és sobretot un poeta-profeta que mira de fer entendre la veritat que ell vela i desvela dins el poema en què s'hi és lliurada.

I si Píndar invoca Apol·lo, el Déu misericordiós, el Déu fill més dolç que son pare, Zeus omnipotent, de qui vol, en el seu amor pels homes, fer conèixer, precisament per la via de l'oracle, els decrets infal·libles, és que el poeta es vol a imatge del seu Déu, benefactor de la humanitat. No anomena Aristeu, gran benefactor mític, *un sant Apol·lo*?

El neguit

Píndar ha jutjat així la seva funció de poeta perquè la paraula se li ha aparegut com l'únic vincle fraternal que uneix els homes en la comprensió de llur destí. Havent pres consciència del destí efímer dels homes, Píndar ha comprès que a partir d'aquesta certesa l'home estava destinat a l'amor pels altres, o, com diu ell, al *neguit*, la realització més manifesta i més eficaç del qual és la pràctica de la paraula artista. Aquesta paraula neguitosa és, tot d'un plegat, l'anunci que l'home i els Déus coexisteixen, que l'amor és el gran lligam i que la

paraula o el diàleg n'és l'instrument. L'epinici se li va aparèixer com el més apropiat al despertament de l'ànima a ella mateixa, perquè l'expressió de la glòria, reconeixent l'ésser humà totalment, li fa sensible allò que té de més íntim i de més perdible: la seva ànima, precisament.

L'esport

La treva dels grans Concursos predisposava a rebre, per afegiment, aquesta reconfortant revelació. L'esport mateix, no oferia les aparences d'un combat sublimat, d'una vida humana depurada, d'una acció duita i resumida a la seva expressió essencial? L'esforç hi és consagrat, l'interès material sacrificat, la victòria sacralitzada. L'activitat atlètica s'avé - s'assimila? - amb l'activitat simbòlica dels herois de la mitologia, tan freqüentment convocats dins l'oda. L'esport, molt millor que la Història, tornava a actualitzar el mite.

L'acompliment

Quant a l'ànima, l'ésser íntim a qui el poeta sap parlar:

"No, ànima estimada, a la vida immortal..." ella ja és allò que en dirà Plató. Inflamada per la visió del bell, provoca el foc sagrat, el neguit de perfer, bé físicament (com el germà bessó de Píndar, que fou atleta), bé literàriament com el poeta mateix.

La lírica representa l'acompliment del llenguatge i el llenguatge de l'acompliment. Invocant Zeus *Remador*, Apol.lo *que de tota cosa sap la fi sobirana*, el Temps, *pare de tot*, i a través de la seva pròpia obra, Píndar deixa el testimoni que els homes, malgrat l'abisme que els separa dels Déus immortals, poden assemblar-se'ls en qualque cosa: l'assoliment, a través d'una cura adient, de la perfecció.

Ormesson, desembre de 1987

Jean-Paul Savingnac
(Traducció de Jaume Galmés)

(1) Pròleg de l'edició francesa de *Les Pythiques* publicades a la col.lecció Calligrammes

Sis poemes d'Arquíloc

1 (5D)

Amb un tassó, recorr, fé via, els bancs de l'àgil nau
i treu el tap als bòtils boteruts,
i adolla'ns negre vi amb solatge i tot, que clars
nosaltres no podrem fer aquesta guàrdia.

2 (25D)

Jugava amb un rebrot de murta
i d'un roser la bella flor,
la cabellera
per muscle i nuca regalava.

3 (29D)

Zeus pare, l'esclafit no he fet.

4 (30D)

Sublim Apol.lo, fér qui són culpables
i, així talment com saps occir, occeix-los.

5 (76D)

Tot dirigit per mi mateix al so de lèsbia flauta
aquest pean...

6 (77D)

De Dionís sublim sé dirigir la bella i dolça
cançó, el ditiramb, de vi frenètic.

Jaume Galmés

Abans de començar la nostra rèplica consideram que és de primera necessitat donar gràcies a la Providència perquè n'Ignasi no sigui un policia o un jutge, perquè amb la seva particular visió del sentit de culpabilitat probablement romandrien dins la presó tots aquells que no li acabassin d'entrar per l'ull dret o que no formassin part del seu propi grup, fos de govern o d'oposició. Com és possible que digui «és clar que no tenc cap prova per afirmar el què direu en un futur no massa llunyà de l'actuació de l'equip de govern, però no hi emporta esser massa llests per intuir-ho», i es queda tan a pler? Vol suposar n'Ignasi que ell intueix l'actuació futura de tots els qui es dediquen a la política local? I la del seu representant, també? O només la del PSM? Que li ha sobrevingut fa poc, aquest do, o ja el tenia quan era batle? És una llàstima que un personatge amb un do tan espectacular i amb tantes possibilitats estigui en certa manera desaprofitat dins la política llorentina; Unió Mallorquina s'hauria de replantejar repescar-lo per a les vinents eleccions.

A les seves visions futuristes també afirma que ens seria igual «tenir el clotarro set o vuit anys més davant la plaça si teníem probabilitats de guanyar el plet», i que «si els informes haguessin estat favorables a les nostres tesis, no ens hauria importat si hi havia o no el de Secretaria». Els castellans diuen que «piensa el ladrón que todos son de su condición», i, per tant, és evident que n'Ignasi sí que actuaria d'aquesta manera si es trobàs en el nostre cas, però nosaltres no. Es veu que la seva manera d'entendre la política no s'assembla gaire amb la nostra. Per a ell -i ho ha demostrat sobradament- l'important és aconseguir el que es proposa, sigui al preu que sigui, mentres que per a nosaltres és molt més important esser coherents amb la nostra ideologia. Als canvis d'opinió o de jaqueta ell els diu "evolució", emprant uns eufemismes que difícilment poden

esser compatibles amb la coherència ideològica.

També es pega tocs pel cap perquè nosaltres, grans fiscalitzadors del seu representant, li neguem «el dret a rectificar un acord que s'havia pres, en certa manera, totalment injustament», referint-se a l'aprovació de les Normes Subsidiàries segons la redacció definitiva. És a dir, tots els qui opinaren que s'havia d'expropiar -GISC, PP, UM, CB, UIM i PSM- cometeren una injustícia, motivada, en part, perquè algú de l'anterior equip de govern havia «emblanquinat el propietari», però ara el seu representant ha corregit l'error... fent pagar setze milions als llorentins. Per anar bé no n'hauria de corregir gaire d'errors com aquest, que sinó a l'instant haurem acabat els menuts!

El que també li va bé és tergiversar les paraules dels altres, i en dona proves abastament. A una diu que nosaltres «volem donar a entendre que la postura d'Unió Mallorquina és deguda al fet que el seu president és un germà del venedor», quan nosaltres no ho hem dit en cap moment. El que hem afirmat és que el seu regidor no és el més indicat per donar exemple en un cas on hi està implicat un parent del seu president, que no és igual. A una altra afirma que «avui per avui no era necessari ampliar la plaça, sinó donar solució al problema del clot». I tampoc no era necessari regar, amb tant com ha plogut, ni pixar fora del test, però és que nosaltres no n'hem parlat gens ni mica d'ampliar més la plaça. L'únic que ens sabia greu era gastar setze milions quan n'haguéssim pogut sortir amb una quarta part.

Acaba dient que no ens contestarem per molts d'escrits que facem, i nosaltres li deim que del seu pa en farà sopes; si vol contestar que contesti i si no ho vol que faci el que vulgui. Ell ha estat el primer que ens ha atacat i nosaltres no hem fet més que rebatre les seves enquestes. Així que ja ho sap: si vol con-

tinuar amb la polèmica de la plaça -o amb qualsevol altra en què el nostre grup hi estigui implicat- ens trobarà disposats a defensar les nostres idees i la nostra actuació.

Quant al contingut de la polèmica consideram que no cal insistir en allò que dèiem en el nostre article del març d'enguany, perquè seria repetir els mateixos arguments. I a la vista del que opina el nostre adversari polític tampoc no creim necessari intentar convèncer-lo del contrari, ja que seria fer retxes dins l'aigua o predicar a una paret. Tots ens coneixem i sabem de quin peu ens calçam. I a la gent, que en definitiva és a qui van dirigits els escrits, tampoc no li hem d'anar a explicar ara qui és qui. Els arguments estan exposats i, si no en surten de nous, cadascú es pot fer una idea del que defensa cada opció política, una idea que ja es feren els llorentins quan dipositaren el seu vot a les darreres eleccions municipals.

PSM-Nacionalistes de Mallorca

Tal dia com avui

ARA FA 75 ANYS

* Que acordaren construir el pont de l'estació.

ARA FA 15 ANYS

* Que s'aprovaren els estatuts de l'APA de Sant Llorenç.

* Que va sortir al carrer el II tom de la Història de Sant Llorenç, original de Josep Segura Salado.

ARA FA 10 ANYS

* Que es va constituir el Consell Escolar.

ARA FA 5 ANYS

* Que se celebraren eleccions municipals: PP, 3; GISC, 2; UIM, 2; PSM, 1; PSOE, 1; CD, 1.

* Que Margalida Fullana va guanyar el Campionat de Catalunya.

Per què el PSM va votar les tarifes de la incineradora

N'Ignasi Umbert, a la revista del mes passat, va fer, entre d'altres que comentam a una altra pàgina d'aquesta mateixa revista, una afirmació que des del PSM ens veiem obligats a rectificar. Digué que «després d'omplir-nos la boca durant anys contra la incineradora, ara votam a favor».

N'Ignasi sap, com sap molt bé Unió Mallorquina, que el PSM és el partit que més ha combatut la incineradora i que seguim i seguirem lluitant per fer-la innecessària. N'Ignasi també sap que el PSM no va votar a favor, i que, desgraciadament, aquesta s'ha pogut acabar gràcies als vots del seu partit, juntament amb els del PP i el PSOE. Els recursos i la feina del PSM, del GOB i de tanta altra gent no han estat suficients per aturar-la.

Per desgràcia, hem pogut comprovar com els informes dels tècnics han demostrat que el CIM, que és on tenim un cert poder, juntament amb el PSOE i

UM, partits que estan a favor de la incineradora, no la pot aturar. D'entrada, els serveis jurídics del CIM ens advertiren que aquest no té competències per modificar el Pla Director de Residus elaborat pel Govern Balear. Els informes també són contundents en altres aspectes fonamentals: el cost d'un hipotètic rescat de la concessió no pot repercutir sobre les tarifes que han de pagar els ajuntaments, els quals, a més, podrien negar-se a entregar els residus al CIM si aquest adoptava un sistema diferent a la incineració. Rêcordem que la majoria dels ajuntaments de Mallorca estan governats pels partits partidaris de la incineradora.

Arribats a aquest punt s'imposa la realitat: o el Govern Balear modificava el Pla Director permetent un sistema de tractament distint a la incineració o el CIM hauria d'afrontar en solitari i a compte dels pressuposts propis el cost total de la indemnització a la conces-

sionaria. El PSM va votar que sí a les tarifes de la incineradora, ja que votar que no era donar un vot testimonial que abocava el Pacte del CIM a un imminent fracàs, i possiblement el retorn del Partit Popular al govern del CIM. El PSM va votar que sí a les tarifes de la incineradora per tal de donar estabilitat al Pacte del CIM i garantir la posada en marxa d'un pla de tractament de residus ambiciós, consistent en promoure un pla integral que contempli la reducció de residus en origen, la recollida selectiva, el reciclatge de la matèria inorgànica i la fabricació de compost amb la matèria orgànica.

Així mateix el PSM va valorar la necessitat de mantenir el Pacte en el Consell Insular: la presència del PSM dins la Comissió Insular d'Urbanisme, un instrument polític que tindrà una gran importància en aquesta legislatura.

PSM-Nacionalistes de Mallorca

Espipellades

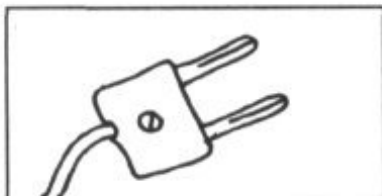

Així mateix la varen armar bona, a s'Ajuntament, amb sa direcció prohibida de sa carretera de Calicant. Se veu que n'hi ha molts de queixosos, perquè a més d'arrabassar sa senyal, qualcú va foradar ses rodes d'un cotxo d'en Miquel Comís, que per lo vist té a costum d'aparcar es seus vehicles just allà on més s'estreny es camí.

Naturalment no ho trob ben fet, però si aquest polític havia de prendre una decisió que es preveia polèmica, lo primer que havia d'haver fet era deixar es cotxos a un altre lloc. O comprar una cotxeria, que es carrers no han d'esser aparcaments.

Jo justament no hi vaig poder ésser, però m'han assegurat que en Tomeu Bovet feia una plantada amb sa Flama de sa Llengua Catalana.

Era ben just i natural que un homo que ha dedicat sa vida a sa defensa de sa nostra llengua fos es qui la fes entrar a sa plaça de s'Ajuntament. Tots es seus esforços per normalitzar es català dins es poble se mereixien ben bé un reconeixement com aquest. Sé cert que a tots es que se senten es cuquet lingüístic les va caure sa llagrimeta com es veren tan dignament representats en un acte com aquest.

Me sembla que, amb aquest canvi an es Govern Balear, ja podem començar a passar parenostros per sa llengua, p'ets enxufes, per s'urbanisme, per sa corrupció, p'es qui comanden de darrera sa barrera, p'ets que xupen *del bote* i per tot lo que hem tengut fins ara i mos pensàvem que començava a canviar una miqueta.

Pare nostro, Vós qui estau en el Cel...

*Una petita representació
dels ciclistes que
cada any
pugen a demanar forces
a la Mare de Déu de Lluc
(Fotografia de Rafel Soler)*

Continuant una tradició instaurada fa ja una partida d'anys, a darreries d'abril tres dotzenes de ciclistes de la Unió Ciclista Sant Llorenç pujaren a Lluc per donar gràcies a la Mare de Déu per protegir-los a la carretera, i també

per pregar-li que faci el que pugui perquè les forces no els abandonin quan més falta fan.

Un centenar gros de seguidors, parents i amics els feren costat a l'hora del dinar, que va tenir lloc al restaurant

del monestir mallorquí més conegut.

L'alegria i el bon humor -exceptuant a les darreres rampes- foren la constant de la jornada.

Josep Cortès

XII Concurs de cartells de prevenció de drogues

*La fotografia recull
l'acta d'entrega dels premis.
En Daniel Torres és el segon
comptant des de l'esquerra*

Com cada any, el CIM convoca un concurs de cartells inclòs dins el programa escolar preventiu de drogues "DECIDEIX", on hi participaren escoles de tota Mallorca.

Daniel Torres alumne del CP Punta de n'Amer, a Sa Coma, va guanyar el premi al millor cartell, categoria d'EGB.

Enguany hi participaren 35 escoles de tota Mallorca, amb un total de 730 cartells presentats.

El passat dia 10 de maig es va celebrar a Lluc l'entrega dels premis, acte que recull la fotografia.

Aprofitant aquest esdeveniment, el passat dia 30 de maig es va inaugurar una exposició d'aquests cartells, la qual va romandre oberta des d'aquest dia fins al 1er de juny a la sala d'exposicions de Sa Nostra. Després de la inauguració es va fer una conferència sobre prevenció de drogues dirigida als pares. La con-

ferència va ser donada per Matilde Borràs, de l'Equip de Promoció de la Salut del CIM.

- Projecte municipal de prevenció de drogues
- Equip de promoció de la salut del Consell Insular de Mallorca
- Serveis Socials de l'Ajuntament

Dia mundial sense tabac: 31 de maig de 1996

Cada any l'Organització Mundial de la Salut convida tot el món a pensar en el tabac en aquest dia, 31 de maig, que ha estat designat Dia Mundial sense tabac.

Aquesta celebració anima i encoratja governs, comunitats, grups i individus a ésser conscients dels problemes causats per l'ús del tabac, especialment entre la gent jove, i a emprendre les accions adients per combatre aquest hàbit nociu.

Enguany el dia mundial sense tabac està dedicat al lema **Esport i arts sense tabac**. És una oportunitat única per mobilitzar atletes, artistes i mitjans de comunicació, així com els aficionats i el públic en general, d'acord amb l'objectiu de promocionar una societat i un estil de vida on l'ús del tabac no sigui una norma acceptada.

El dia mundial sense tabac està patrocinat per l'Organització Mundial en les seves vessants Educativa, Científica i Cultural i el Comitè Olímpic Internacional.

La celebració d'events culturals i esportius lliures de tabac contribueixen a donar una imatge positiva d'aquests missatges, emfatitzant la prevenció i la promoció de la salut. L'experiència ha demostrat que, per ésser efectiva, la comunicació s'ha d'establir en el marc correcte i amb una audiència receptiva. Esports i espectacles poden crear l'ambient ideal per transmetre els nostres missatges de salut al públic.

El mateix pensament ha servit a la indústria del tabac, que ha desenvolupat una imatge positiva dels seus productes patrocinant personalitats i events en el camp de la cultura i l'esport. En molts països, s'ha fet un ús excessiu de models de l'esport i les arts per crear una associació positiva entre l'esport, l'art i fumar cigarrets.

La celebració és una bona ocasió per a buscar l'efecte contrari, mostrant atletes i artistes com a models «lliures de tabac» i de l'estil de vida saludable, el que pot ser un camí poderós per transmetre al públic en general i a la gent jove en particular el missatge sobre tabac o salut. Va també d'acord amb els ideals olímpics de bona salut i protecció del medi ambient.

Les conseqüències de l'ús del tabac són molt serioses. S'estima que devers la meitat dels adolescents que comencen a fumar cigarrets i continuen fumant durant la seva vida, podran morir com a conseqüèn-

cia dels efectes del tabac. A part de fumar, totes les altres maneres d'usar el tabac són també molt perilloses.

Dades recents confirmen que els riscos de fumar són substancialment més alts del que es creia en un principi. Els fumadors prolongats tenen una taxa de mort tres vegades més alta que els no fumadors a totes les edats, des de la joventut a la maduresa.

El tabac no té uns nivells de consum segurs. Distints investigadors han tasat la nicotina com a més addictiva inclús que l'heroïna, la cocaïna, la marihuana o l'alcohol.

S'estima que el tabac causà l'any 1990 devers dos milions de morts en els països desenvolupats i un milió en països en vies de desenvolupament, si continua incrementant-se el consum de tabac al nivell actual, pot pujar dramàticament a tres milions en els països desenvolupats l'any 2020 i fins a set milions en els països en vies de desenvolupament.

Les regions amb el percentatge més alt de consum per càpita durant els anys 1990-1992 era Europa (2290 cigarrets per adult/any) i la costa Pacífica dels Estats Units (2000). El consum més baix s'observà als Països Africans (540).

S'estima que hi ha prop de 1100 milions de fumadors regulars arreu del món. Uns 300 milions (200 milions d'homes i 100 milions de dones) es troben en els països desenvolupats, i uns 800 milions (700 milions d'homes i 100 milions de dones) en els països en vies de desenvolupament. En els països desenvolupats el 41% dels homes són fumadors i un 21% de les dones. La meitat dels homes que viuen en els països en vies de desenvolupament són fumadors comparat amb un 8% de dones.

Al nostre país, la venda directa de tabac mou al voltant d'un bilió de pessetes l'any, un 15 % de les quals a través del contraband. Això, una vegada que l'Estat espanyol ha harmonitzat l'impost sobre el tabac amb la mitjana europea (una taxa del 75% sobre el preu de venda), li suposa uns ingressos fiscals propers al mig bilió de pessetes (500.000.000.000 pts.).

El mercat del tabac a Espanya creix anualment per sobre del 5 %, tot i que el nombre de persones que fumen disminueix en tots els sentits; el creixement de l'import

econòmic total generat amb les vendes de tabac s'explica, per tant, per mor de les pujades periòdiques del seu preu.

El nombre de cigarrets consumits tendeix a disminuir, situant-se durant l'any 1995 en un 4'52% (1): els cigarrets de tabac negre disminueixen les vendes un 7'70 % i els de tabac ros, un 2'74%. Sembla, finalment, que la desviació és cap a l'augment del consum de cigarros «puros» (puja un 5'51 %) i de la picadura per fer cigarrets (puja també un 9'74 %).

Per valorar correctament aquestes referències numèriques de pujades i baixades cal recordar que es refereixen a xifres de venda, les quals, en haver pujat el preu del tabac, emmascaren les corresponents xifres de consum, tant pel que fa al descens com a l'augment. El que sí cal assenyalar com a significatiu és la disminució constant del percentatge de persones fumadores, la qual cosa ens hauria d'animar a continuar les tasques preventives i de sensibilització de la població, en general, sobre els efectes nocius de l'ús del tabac.

És per tot això que el Consell Insular de Mallorca se suma a la celebració del Dia Mundial sense tabac i vos demana que prengueu un posicionament actiu davant els perills de l'ús del tabac; més en concret:

1. Assimilant i difonent el missatge tramés amb la celebració, amb una actuació personal decidida contra l'ús del tabac.

2. Impulsant actuacions que ens permetin gaudir l'esport i l'art sense la pressió de la propaganda tabaquera, en un ambient lliure de fum per l'ús de tabac.

3. Participant activament en accions dirigides a disminuir l'ús del tabac als establiments públics, a centres i empreses (tant públiques com privades), als transports, als centres esportius i culturals, a les escoles i a la pròpia llar; i no només durant aquest dia, sinó també al llarg de tot l'any.

Canviar l'acceptació cultural de l'ús del tabac per unes pautes més saludables i lliures de fum està a les nostres mans, i aquesta celebració és una petita passa endavant per arribar-hi.

(1) Les dades que comentam són les oferides per Tabacalera el desembre de 1995, referides als nou primers mesos de l'any.

CIM-Serveis Socials de l'Ajuntament

Biblioteca municipal Mn. Salvador Galmés. Novetats del maig 96

3 Ciències socials

* SASTRE, JAUME

Mercat turístic balear

* El desenvolupament turístic a la Mediterrània durant el segle XX: XIII Jornades d'Estudis Històrics Locals.

* Alemanya: un fallo en el sistema: extranjeros maltratados por la policía.

* RAMIS, GUILLEM

Visca el món

* RAMIS, GUILLEM

Estimem la nostra terra

* RAMIS, GUILLEM

Estimem la nostra terra: recull de jocs, i activitats, cançons i reflexions.

7 Belles arts. Jocs. Esports

* La seu de Mallorca

* SEGUÍ AZNAR, MIQUEL

El fons del joier Forteza-Rey a la biblioteca de Cultura artesana.

820 Literatura anglesa

* BRONTE, ANNE

Agnes Grey

* BRONTE, CHARLOTTE

Jane Eyre

* STEINBECK, JOHN

Homes i ratolins

830 Literatura alemanya

* MANN, THOMAS

840 Literatura francesa

* DURAS, MARGUERITE

Yann Andréa Steiner

* FLAUBERT, GUSTAVE

Les temptacions de Sant Antoni

* YOURCENAR, MARGUERITE

El laberint del món

* ZOLA, EMILE

Germinal

849.9 Literatura catalana

* ARGENTER, JORDI

Adéu, Joan! Adéu, Barcelona!

* JANER, MARIA DE LA PAU

Natura d'anguila

* PALOL, MIQUEL de

Igur Nebli

* PORCEL, BALTASAR

Molts paradisos perduts

* SALADRIGAS, ROBERT

Aquell gust agre de l'estel

850 Literatura italiana

* PASOLINI, PIER PAOLO

El somni d'una casa

892.4 Literatura hebrea

* SHAHAR, DAVID

Contes de Jerusalem

11 Llibres d'imaginació

* CAPDEVILA, PACO

Els meus estimats amics

* CAPDEVILA, PACO

Un dia a casa

* CAPDEVILA, PACO

Altres nens del món

* CAPDEVILA, PACO

Compte, compte

* CAPDEVILA, PACO

Jugant sense joguines

* CAPDEVILA, PACO

Neix un nen

* CAPDEVILA, PACO

L'album de la família

* CAPDEVILA, PACO

Els meus amics especials

12 Llibres d'imaginació

* A la fosca marmorra

* Els monstres del bosc encantat

* STUART, JOE i ALEXANDER

Henry i el mar

13 Llibres d'imaginació

* VIRGILI

La Eneida

* MELVILLE, HERMAN

Moby Dick

JN Novel·la juvenil

* CUCARELLA, TONI

Els ponts del diable

* FANARÀS, MIQUEL

L'enigma de Torà

Maria Bel Pont

Campsa

**Amb tota la gamma de carburants del mercat
S'accepten targetes de crèdit i de Solred**

Cra. de Palma a Artà, km. 55 * Sant Llorenç des Cardassar

L'institut d'Estudis Catalans ens ha tramès un document normatiu sobre "L'ús del guionet en l'escriptura dels mots formats per composició o prefixació", aprovat per la Secció Filològica el dia 15 de març de 1996, amb el prec que el publiquem a la nostra revista.

Amb motiu de la preparació del nou *Diccionari de la llengua catalana*, la Secció Filològica cregué oportú de racionalitzar l'ús del guionet en l'escriptura dels mots formats per composició o per prefixació i de precisar-ne alguns aspectes. La normativa sobre aquesta qüestió no havia estat resolta fins en aquest moment d'una manera prou satisfactòria i això provocava sovint dubtes als usuaris de la llengua, sigui perquè utilitzava distincions conceptuals potser no prou justificades o prou clares (*ultra-conservador*, *ultramicroscòpic*; *arxi-milionari*, *arxifonema*), sigui perquè donava lloc a solucions contradictòries -almenys aparentment- (*sots-director*, *subinspector*; *pre-palatal*, *mèdio-palatal*, *postpalatal*; *cap-gros*, *capbaix*; *cul-regre*, *cuallarg*; *de cop-descuit*, *al capdavant*; *col-t-flor*, *allioli*). Algunes incoherències concretes observades en l'escriptura dels mots d'aquesta naturalesa i l'augment progressiu de les formacions lèxiques susceptibles de portar guionet que s'ha produït en els darrers temps feien encara més necessari aclarir aquesta qüestió.

1

S'escriuran amb guionet com fins ara:

a) Els numerals compostos (ordinals i cardinals). Ex.: *vint-i-dos*, *vint-i-dosè*, *tres-cents*, *tres-centè*.

b) Els mots compostos que comencen amb el nom d'un punt cardinal. Ex.: *nord-americà*, *nord-est*, *sud-africà*, *sud-oest*.

c) Els compostos repetitius i expressius. Ex.: *bum-bum*, *corre-cuita*, *nyigui*, *nyogui*, *pengim*, *penjam*, *tic-tac*, *xano-xano*, *xiu-xiu*, *zig*, *zag*.

d) Els compostos que són manlleus no adaptats. Ex.: *agnus-dei*, *dalai-lama*, *ex-libris*.

e) Un petit grup de mots o expres-

sions singulars: *abans-d'ahir*, *adéu-siau*, *després-ahir*, *qui-sap-lo*.

2

S'escriuran sense guionet:

a) Els mots construïts amb prefixos.

En conseqüència, a més dels mots d'aquest tipus que ja s'hi escrivien, s'escriuran sense guionet els mots amb els prefixos següents, que fins ara podien dur-ne: *arxi-*, *bes-*, *per-plus-*, *pseudo-*, *quasi-*, *sobre-*, *sots-*, *ultra-vice-*. Ex.: *arximilionari*, *bestia*, *exministre*, *àcid periòdic*, *plusvàlua*, *precristià*, *prosillogisme*, *pseudoprofeta*, *quasidelicte*, *sobreguaita*, *sotsarrendatari*, *ultraconservador*, *vicepresident*. Els substantius *no-res* i els compostos formats amb el mot *no* i un substantiu s'escriuran amb guionet: *el no-alienament*, *la no-violència*; en canvi, el mot *no* s'escriurà com a mot independent quan precedeix un adjectiu: *els països no alineats*, *les nacions no violentes*.

b) Els mots construïts amb formes prefixades acabades generalment en -o i de vegades en -i, com *audio-*, *cardio-*, *denti-*, *físico-*, *gastro-*, *labio-*, *magneto-*, *socio-*, etc. Ex.: *audiovisual*, *cardiovascular*, *dentilabial*, *físicoquímic*, *gastroenteritis*, *indoxinès*, *labiodental*, *magnetoelèctric*, *socioeconòmic*.

c) Els compostos que són manlleus adaptats. ex.: *exvot*.

d) Els mots *adesiara* i *usdefruit*, que, malgrat complir la condició de l'apartat 3.c, tenen una tradició consolidada amb aquesta grafia.

3

S'escriuran en general sense guionet els compostos formats a partir de mots catalans -salvat els que han estat esmentats en els punts anteriors. Ex.: *capgros*, *collverd*, *culnegre*, *ratapinyada*, *pocaver-gonya*, *figaflor*, *sordmut*, *setciències*, *capicua*, *coliflor*. Els mots d'aquest tipus, però, s'escriuran amb guionet si es dona alguna de les tres circumstàncies següents: a) El primer element (o, eventualment, el segon) acaba amb vocal i el segon (o, eventualment, el tercer) comença amb *r-*, *s-* o *x-*. Ex.: *barba-roig*, *cama-roja*, *penya-segat*, *poca-solta*, *malva-rosa*, *de soca-rel*, *cerca-raons*, *guarda-roba*, *esclata-sang*, *gira-sol*, *cul-de-sac*. b) L'aglutinació dels dos elements pot induir a lectures errònies o dificultar la interpretació del mot a causa de les lletres concurrents. Ex.: *pèl-llarg*, *cap-roig*. c) El primer element duu accent gràfic (vegeu, però, 2.d). Ex.: *mà-llarg*, *pèl-curt*.

També s'escriuran sense guionet, amb les mateixes restriccions que aquests, els derivats, per sufixació, de mots que s'escriuen amb guionet i els derivats, per sufixació, de sintagmes. Ex.: *xiuxiuejar*, *percentatge*, *comptecorrentista*, *exlibrisme*, però *poca-soltada*.

4

Els topònims segueixen la mateixa norma que els mots del punt 3. Ex.: *Aiguafreda*, *Vilafranca*, *Bellpuig*, *Miramar*, *Portocolom*, *Mont-roig*, *Bell-lloc*.

Viatges Ultramillor

Agència de viatges del grup A
títol 999

Carrer del Sol, 19
tel. 585720
Cala Millor (Mallorca)

Hipòtesis de model territorial de Balears

Encetam avui un dels episodis més importants -gairebé històric- per al futur de les nostres Illes. Després de molts mesos de treball de camp, estudis i anàlisis, avui donam a conèixer els engranatges inicials que ens duren a dissenyar els punts de referència essencials sobre el desenvolupament del nostre país.

Aquest instrument té un nom: Directrius d'ordenació territorial, i ens ha de marcar les pautes del que seran les illes Balears en el primer quart del segle XXI en totes les seves opcions: territori, economia, comunicacions, serveis, dotacions... És, en definitiva, la brúixola que guiarà les iniciatives del Govern en les properes dècades.

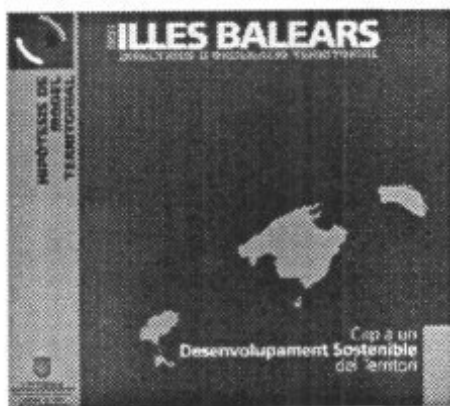
En aquest sentit, no vull renunciar a posar de manifest tot un seguit de compromisos -alguns ja adquirits en el discurs d'investidura- sobre els reptes de futur.

Som perfectament conscient que, en una societat moderna com la nostra, el respecte profund pel medi ambient és una demanda no tant sols sòlida, sinó molt generalitzada en tots els sectors socials. Per tant, sàpiguen quina és la meua aposta: mantenir els alts nivells de progrés i benestar de les nostres Illes amb una nova frontera: el desenvolupament sostenible.

Faig meua i del meu Govern la filosofia que pretén fer la gestió i protecció dels recursos naturals de manera que permeti el benestar social, econòmic i cultural dels habitants de les Illes Balears i, al mateix temps, mantenir el potencial de recursos naturals per tal de garantir a les generacions futures les mateixes oportunitats ambientals i econòmiques que nosaltres hem rebut.

Vull que quedi ben clar que reconec:

- que el paisatge és la nostra economia.
- que la nostra font de riquesa és el medi ambient.
- que l'antic model de desenvolupament

en què es basa el boom turístic va maltractar el nostre territori.

-que, ara, amb serenitat, hem de recuperar el govern del nostre territori; recuperar-lo i encaminar-lo cap als conceptes més moderns i innovadors de desenvolupament.

No crec en el fatalisme que el progrés ha de comportar forçosament una sagnia de recursos naturals. Ara ja hi ha nous camins. A finals del segle XX, el progrés va unit a la revisió de les fórmules de desenvolupament i les dota d'un fort component ambiental. Així ho fan les societats més avançades i així ho farem nosaltres.

El futur del nostre territori no ha de ser el resultat directe de la pressió de la demanda. Ben altrament, ha de ser l'expressió d'una voluntat col·lectiva, ma-

nifestada mitjançant un determinat model territorial, que quedarà expressat en aquestes directrius.

Els temes de territori deixen de ser subjectes passius: la societat sencera n'ha de ser la protagonista activa.

També vull remarcar un aspecte essencial de la meua visió: que quedi ben clar que el consens polític i social, la participació ciutadana i la il·lusió col·lectiva són elements indispensables per culminar amb èxit aquesta iniciativa.

Amb la presentació d'aquest document: *Hipòtesis de model territorial de Balears* vull posar de relleu el meu compromís personal i del Govern que presideix per garantir un clima de reflexió conjunta i de debat, on no hi haurà cap proposta que no sigui escoltada i tractada en la seva dimensió.

El Govern que presideix està obligat, per llei, a presentar al Parlament un avenç de les directrius d'ordenació territorial perquè se'n facin la discussió, el debat i l'exposició pública...

...però, atesa la importància d'aquest document i, des de la més profunda convicció democràtica, hem volgut donar més temps i, sobretot, més oportunitat al debat públic a tots els nivells, des de l'estadi més inicial de la seva redacció. No vull que ningú pugui dir que la seva veu no ha estat escoltada.

L'ordenació del nostre fràgil territori no es pot demorar. Se'ns obre l'oportunitat històrica de fer del nostre país allò que volem que sigui i no el resultat de condicionaments externs.

Aquestes directrius d'ordenació territorial no seran només un document tècnic. Posaré tota la meua energia i passió perquè tinguin un alt component d'il·lusió col·lectiva, de participació i diàleg.

I perquè siguin un graó més en la conformació del projecte de país que tots volem.

Cristòfol Soler

President de la Comunitat Autònoma

CONSELLERIA DE COMERÇ I INDÚSTRIA

Avantprojecte del Pla Energètic Regional de les Illes Balears

El Consell de Govern va acordar, el dia 9 de maig, donar-se per assabentat del contingut de l'avantprojecte del Pla Energètic de les Illes Balears, que remetrà al Parlament per a la seva elaboració definitiva.

El model de desenvolupament específic de Balears fa necessari el disseny d'un sistema energètic que mantengui un equilibri amb la qualitat de vida i el medi ambient. Aquest estudi de planificació s'ha fet d'acord amb les directrius comunitàries i els objectius marcats en el Pla Energètic Nacional.

L'estudi defineix les possibles actuacions energètiques concretes que s'hauran d'emprendre a les Balears en els propers 5 anys, i una evolució de la demanda en l'horitzó de 15 anys.

Diagnòstic de la situació energètica.

Les estadístiques energètiques corresponents als anys 94-95 ens indiquen que en el consum elèctric hi haurà un creixement d'un 7% i d'un 26% pel que fa al transport aeri. L'anàlisi de la situació energètica de les Illes pot resumir-se en:

- En l'àrea del proveïment hi ha una dependència quasi total de l'exterior.
- Les energies consumides es concreten bàsicament en derivats del petroli i carbó.
- Els sectors més consumidors són el transport 60% i el terciari 30%

Previsions energètiques per a l'any 2010.

Les previsions energètiques de les Balears s'han basat en un model que té en compte els condicionaments socio-econòmics, la política sectorial i finalment, les qüestions de caire tècnic-energètic. Per poder avaluar les repercussions de la demanda energètica per a l'any 2000 s'ha seleccionat l'escenari més previsible, que recull una evolució econòmica coherent amb els plans sectorials i incorpora actuacions com són l'eficiència, la diversificació i la cogeneració.

Per tant, les previsions de demanda de consum final energètic posen de manifest: -L'augment en el consum d'energia final es preveu que sigui un 25% superior respecte a l'any 1990.

-Una gran penetració del gas natural en substitució total del gas manufacturat i del carbó, així com dels derivats del petroli, amb la qual cosa aquesta energia es configura com a peça

clau per a la diversificació. La utilització del gas natural en els sectors consumidors i la substitució progressiva per energia elèctrica del trànsit rodat són aspectes rellevants.

-Creixements importants en la demanda de sectors del transport i de servicis.

-Importants estalvis energètics per la implantació de la política d'eficiència energètica en els diferents sectors. **Aquesta política representaria un estalvi anual d'un 16%.**

-**Substancial reducció de l'emissió global de contaminació atmosfèrica.** Derivada de la introducció del gas natural i la millora dels sistemes en generació elèctrica i de les polítiques de demanda establertes. També es pot parlar d'una disminució del 25% en les emissions específiques en centrals tèrmiques.

Gestió de la demanda energètica

Per tal d'aprofundir en la gestió de la demanda energètica de l'any 2000 s'han de considerar els següents apartats:

- Recursos autòctons convencionals
- Energies renovables
- Eficiència energètica. Cogeneració.
- Diversificació energètica. Gas natural.

Potenciació de la utilització dels recursos autòctons convencionals i l'aprofitament d'energies renovables, amb l'objectiu de disminuir la vulnerabilitat del sistema energètic i millorar-ne el grau d'autoprovèiment.

Energies renovables

El Pla preveu actuacions en les següents àrees bàsiques: energia solar, biomassa, energia eòlica i la geotèrmica.

Es planteja dur a terme una política d'incentivació per desenvolupar al màxim la utilització de l'energia solar, tant tèrmica com fotovoltaica i l'ús energètic dels residus forestals i agrícoles que són les fonts renovables amb més possibilitats reals, tècniques i econòmiques d'aprofitament.

Des de la Unió Europea hi ha molt d'interès perquè les Illes Balears siguin un model en el foment de la utilització d'energies renovables.

Sobre l'energia solar es poden incrementar en 15.000 m² les instal·lacions de col·lectors tèrmics i en 4.000 el nombre de plaques fotovoltaïques. Les previsions per a l'any 2000 podrien ser de 60.000 m² de plaques solars tèrmiques i 500.000 w de potència instal·lada en col·lectors o plaques solars fotovoltaïques. El potencial d'utilització d'aquesta energia se centra en el sector hotelier.

Energia eòlica: realització dels estudis necessaris per avaluar de manera precisa els recursos eòlics de les Illes Balears.

Biomassa: constitueix el principal aprofitament energètic de Balears. Les actuacions se centren en:

- Potenciació energètica dels Residus Sòlids Urbans, amb un estudi de multicomcombustible.
- Tractament del R.S.U. de Mallorca.
- Recuperació dels residus de fusta i forestals.
- Utilització de residus agrícoles i ramaders.
- Campanyes informatives per a la potenciació de l'ús de residus agroalimentaris.

Geotèrmica: anàlisi de zones d'interès geotèrmic. Es contempla la perforació d'almenys un sondeig profund que avaluï el compostatge dels aqüífers i el seu potencial.

Eficiència energètica. Cogeneració. Com eficiència energètica s'entén la disminució de la demanda d'energia o la utilització més racional dels recursos energètics. Cal destacar que l'eficiència energètica té una gran importància en el sector terciari.

Les estratègies d'estalvi persegueixen l'increment de productivitat i dels nivells de benestar social, la disminució de la dependència energètica, la diversificació i finalment, la millora del medi ambient. **A l'any 2000 l'estalvi podrà ser d'un 16%** Per aconseguir una eficiència energètica s'han de prendre mesures tècniques, de gestió i d'informació, i també l'estalvi voluntari.

Les mesures tècniques preveuen la implantació de: automatització dels processos industrials, sistemes de gestió integral, tecnologies avançades, cogeneració, etc. Per això, és necessària una política d'incentius atractiva i la promoció d'un programa energètic que difondrà les millores i noves tècniques aplicades a cada sector. La demanda d'energia del sector terciari serà l'any 2000 d'un 25%. Les actuacions se centren en:

- Sensibilització dels consumidors finals per orientar l'ús racional de l'energia.
- Adaptació de les instal·lacions a la reglamentació sobre calefacció i climatització.
- Utilització d'equips d'elevada eficiència energètica.
- Aplicació de sistemes de gestió integral.
- Realització d'instal·lacions de cogeneració amb sistemes de refredament.

Proposta d'incentius per a la remodelació d'instal·lacions, com són comunitats de propietaris, hotels, hospitals, edificis singulars, enllumenat públic, etc.

Programa d'assistència tècnica per a diagnosticar la situació energètica de les instal·lacions i realització de cursos de formació i perfeccionament.

Una altra seria la implantació d'un certificat d'eficiència energètica d'edificis.

El sector transport representarà l'any

2000 una demanda final d'energia d'un 64%. Les actuacions en aquest sector fan referència a les millores en infraestructures i a l'evolució tecnològica per les iniciatives pròpies del sector d'automoció. Per tant, es preveu desenvolupar l'oferta de transport públic, millorar l'accés als nuclis de població, introduir infraestructures perifèriques de transports i millora de les xarxes viàries actuals. Les altres mesures afecten a les innovacions tecnològiques que incorporaran els vehicles futurs (motors d'alt rendiment, millores en l'aerodinàmica, etc.) i a la modernització del parc de vehicles.

Diversificació. Gas natural.

La gran opció energètica se centra en el gas natural. És una alternativa que destacarà en el futur per la creixent participació en els mercats mundials.

La planificació energètica haurà de disposar d'energies i preus raonables, de garanties de seguretat de proveïment i de protecció del medi ambient.

El gas natural té un preu competitiu i eficiència com a combustible. A més de les reserves provades que té i la seva composició és el combustible més net d'origen fòssil. També ofereix la possibilitat de diversificació energètica i té poca incidència en el medi ambient, és el menys contaminant. És una energia amb un gran nombre d'aplicacions en els diferents sectors.

El Pla Energètic Nacional preveu per a l'any 2000 que un 11 % de la producció elèctrica es basi en l'ús del gas natural. Els objectius de penetració del gas natural per a l'any 2000 es redueixen a Mallorca. En una primera fase la gasificació es limitarà a la zona d'influència de Palma.

AGENCIA REGIONAL DE L'ENERGIA

El Pla recomana la creació d'una Agència Regional de l'Energia, que s'encarregarà de la planificació, coordinació, control i seguiment de les actuacions en l'àmbit energètic. Haurà d'impulsar els plans i les mesures d'eficiència i aprofitament de recursos autòctons i renovables.

SUBMINISTRAMENT

Un cop determinada l'evolució de la demanda de cara al futur, fet l'anàlisi dels recursos actuals i la previsió d'estalvi energètic, es fa necessari definir i avaluar les alternatives de subministraments existents. L'estudi s'ha centrat en l'avaluació de les diverses possibilitats d'implantació i/o millora dels sistemes de subministrament de: Gas natural i Energia elèctrica.

Alternativa 1

Descàrrega de gas natural a la costa Sud de Mallorca, operativa l'any 2.000. Primera central de cicle combinat de gas natural al mateix emplaçament, operativa l'any 2001. Segona central de cicle combinat de gas natural al mateix emplaçament, operativa al 2009 (alternativa "repowering" de Sant Joan de Déu).

Alternativa 2

Descàrrega de gas natural al dic de l'Oest de Palma, operativa l'any 2.000. Primera central de cicle combinat de gas natural al mateix emplaçament, operativa l'any 2001. Segona central de cicle combinat de gas natural a Sant de Déu, operativa al 2009 (alternativa "repowering" de Sant Joan de Déu).

Alternativa 3

Descàrrega de gas natural a la zona de Sant Joan de Déu (Ca's Tresorer, operativa l'any 2000). Primera central de cicle combinat de gas natural al mateix emplaçament, operativa l'any 2001. Segona central de cicle combinat de gas natural al mateix emplaçament, operativa l'any 2009 (alternativa "repowering" Sant Joan de Déu).

Alternativa 4

Enllaç elèctric submari Mallorca-Península en corrent continua de 300-400 MW, i enllaç elèctric submari Mallorca-Eivissa en corrent alterna, de 60 MW

Valoració alternatives

L'avantprojecte de Planificació Energètica Regional inclou una *valoració tècnica* de les alternatives esmentades. Aquesta valoració inclou l'anàlisi de l'*emplaçament*, de la *seguretat* i de la *proximitat als nuclis poblacionals*.

Així mateix s'avalua la possibilitat d'*aprofitar infraestructures* ja existents o la necessitat de *crear-ne de noves* -en alguns casos, la necessitat d'ubicar un nou punt d'activitat: industrial i portuària o, fins i tot, guanyar espai a la mar- i les facilitats o dificultats en relació a la *connexió amb els centres de consum*.

L'avantprojecte també incorpora una aproximació dels *costs econòmics* de cada possibilitat i, finalment, una valoració sobre l'impacte ambiental de les diverses alternatives.

ANÀLISI DE L'ALTERNATIVA CONNEXIÓ ELÈCTRICA ENTRE ELS SISTEMES BALEAR I PENINSULAR MITJANÇANT CABLE SUBMARÍ

La connexió elèctrica entre els sistemes balear i peninsular mitjançant cable és

i ha estat una alternativa considerada des de fa anys per al subministrament d'energia a les Illes Balears.

Des del punt de vista tècnic, en funció de les consultes efectuades entre les diverses empreses especialitzades i l'anàlisi dels sistemes de connexió en actiu, la connexió amb els sistemes peninsulars sembla viable. Lògicament, aquesta viabilitat s'hauria de confirmar mitjançant els corresponents estudis tècnics de detall.

La principal característica de l'alternativa cable és la minimització de requeriments d'infraestructures energètiques.

La connexió pot ser monopolar o bipolar. S'han de valorar aspectes econòmics, de disponibilitat i fiabilitat de la connexió.

A l'objecte d'evitar profunditats superiors als 750 metres el millor traçat per a l'alternativa cable és el que va des del Cap de Sant Antoni (Alacant) fins a Eivissa. És, a més, el traçat de menor llargària. S'ha de destacar que la major part de les avaries dels sistemes de connexió submarina es localitzen en les infraestructures ubicades en terra. La fondària del trajecte no té una relació directa amb les avaries; de fet, major fondària pot significar major seguretat, ja que la connexió és més inaccessible a la interferència humana.

L'enllaç serviria per al transport d'energia elèctrica amb un fluxe predominant de la península a les Balears, encara que serveix per al transport en sentit contrari.

La interconnexió entre els dos sistemes elèctrics milloraria l'estabilitat de la freqüència i la tensió.

La unió entre dos sistemes permetria optimitzar els recursos i origina, en la major part dels casos, una reducció del cost de l'energia en els dos sistemes.

L'enllaç significa un marge adicional de cobertura de la punta de potència que demana el sistema balear. El cable no és considerat alternativa exclusiva.

El cable significaria una millora mediambiental, ja que l'energia transportada a través de l'enllaç no es generaria en una central tèrmica.

La construcció de centrals transformadores en els extrems de l'enllaç tenen conseqüències mediambientals -ocupació de terrenys i impacte visual-, però no tenen efectes contaminants.

L'enllaç submari ens integra al sistema peninsular. Es perd, per tant, autonomia a l'hora de la planificació energètica regional.

Però, a la vegada, ens connecta amb el sistema energètic continental.

Govern Balear

MOTS ENCREUATS

Horizontals: 1.-Tota substància que, inoculada a un individu, l'immunitza contra una malaltia determinada. Natural d'Efes. 2.-Encaminar. Natural de Letònia. 3.-Anella o bola foradada, que pot córrer al llarg d'una barra o d'un pal, a la qual va aferrada una vela. Consonant. Símbol del sofre. Xai. 4.-Qualitat d'elàstic. 5.-Fix la vista sobre alguna cosa. Conjunt de bigues d'arbre fortament unides formant una plataforma flotant. Nom de lletra. 6.-Aire que s'escapa dels pulmons en una espiració. Ball popular. 7.-Que pertany a un lloc determinat. Símbol de l'americ. Consonant. 8.-Nombre de persones aplegades deliberadament per a un fi. Corda que forma part de l'aparell d'hissar l'antena d'una embarcació de pesca. 9.-Via. Brot que surt a la soca d'un arbre. 10.-Nota musical. Exhalació. Conjunció d'enllaç de dues proposicions o de dos termes negatius. 11.-Persona a qui s'adjudica alguna cosa. 12.-Que gaudeix de bona salut. Mig nadal. Símbol del sofre. Prefix que forma noms que denoten que algú ha estat tal cosa i ara no ho és.

Verticals: 1.-Collita dels raïms. Cent. Cansat. 2.-Guia. Daurada. 3.-Varietat de figa. Consonant. 4.-Edicte del tsar. Preu del transport de mercaderies d'un port a un altre. Article indefinit. 5.-Mot que reemplaça habitualment l'article la davant dels noms propis femenins començats en consonant. Munió. 6.-Asenada, rucada. Pronom. 7.-Al rev., que no és eclesiàstic. Peça de vestir que cobreix el tronc fins a la cintura, amb mànigues i sense faldons. 8.-

Article definit masculí. Símbol del iode. Terminació verbal. Cara del dau marcada amb un punt. 9.-Acció de festejar. 10.-artell ed moN. Manca de conformitat a una regla general. 11.-Que es produeix de cop. Dues consonants ben diferents. Nota musical. 12.-Un. La segona. Nom d'un poble de Mallorca. Nou.

Solució:

Horizontals: 1.-Vacuna. Efesi. 2.-Educar. Letó. 3.-Raca. R. S. Be. 4.-Elasticitat. 5.-Mir. Rai. Ena. 6.-Alenada. Jota. 7.-Local. Am. R. 8.-Colla. Amant. 9.-Rail. Grella. 10.-La. Alè. Ni. 11.-Adjudicatari. 12.-Sa. Na. S. Ex.

Verticals: 1.-Verema. C. Las. 2.-Adalil. Orada. 3.-Cucarella. J. 4.-Ucas. Noli. Un. 5.-Na. Tracalada. 6.-Arriada. Li. 7.-ciaL. Gec. 8.El. I. Ar. As. 9.-Festejament. 10.-eT. Anomalia. 11.-Sobtat. Ni. Re. 12.-I. E. Artà. IX.

BROU DE LLETRES

C A D C R A C T R L B R
R G R A N U L A R D C S
S C E P M G C F E I N T
E S L O L I A R D A B H
B L K L P A S A G U A I
T O E A S B S L D A J T
I P F R I M E O P R E K
L R R A F A L C S E S L
A E T G H S R I T H S M
R F C R I A T P A S O P
C M R A E S M I C A R Q
A L R A L O X N I R T X
P C P E L I E T O T R L
C E S T A V E L L A R N

Dins aquest brou de lletres hi trobareu, si teniu la paciència de mirar ben prim per tots els racons, deu sinònims del mot **esmicolar**.

Solució

Granular, capolar, esclafar, picolar, fer pols, picar, trinxolar, trossejar, estavellar i esmicar.

Maria Galmés

Telèfons

Ajuntament	56 90 03
	56 92 00
Polícia municipal	56 94 11
Polícia nacional	55 00 44
Guàrdia Civil	56 70 20
Casa de Cultura	56 90 83
Unitat Sanitària	56 95 97
P.A.C. Son Servera	56 71 68
Ambulatori Manacor	55 42 02
Son Dureta	28 91 00
Escola	56 94 83
Bombers	55 00 80
Urgències	061
Jutge	56 90 46
Clavegueram	81 03 59
S.M.O.E.	56 95 49
Ca Ses Monges	56 90 83
Funerària	52 60 53
GESA (oficines)	55 41 11
GESA (avaries)	84 33 33
Grua	55 03 44
Hisenda	55 35 11
Teatre de Manacor	55 45 49
Parròquia	56 90 21
Oficina Atur	55 20 81
Telèfon de l'esperança	46 11 12

Joieria Femenias

*l·listes de noces
i objectes de regal*

carrer del Rector Pasqual, 8
telèfon 569072

Sant Llorenç des Cardassar

AIXÍ VA ESSER EL MES D'ABRIL DE 1996

CA'N XESC

ESTACIÓ

PLUVIOMÈTRICA

B 480

SANT LLORENÇ

DESCARDASSAR

RESUM COMPARATIU DEL MES D'ABRIL DEL 96, 95, I 94

	cel seré	cel núvol	cobert	ha plogut	ha tronat	gelades	boirades	l/m2
any								
96	8	7	16	10	4	2	0	62,2
95	11	9	5	3	1	0	4	13
94	11	13	6	7	4	0	3	44

NW 0

W 1

SW 3

S 0

SE 13

E 3

NE 3

N 4

ELS VENTS
DOMINANTS

0 2 4 6 8 10 12 14

LA
PLUJA

S. LLORENÇ 62,2

SON VIVES 81

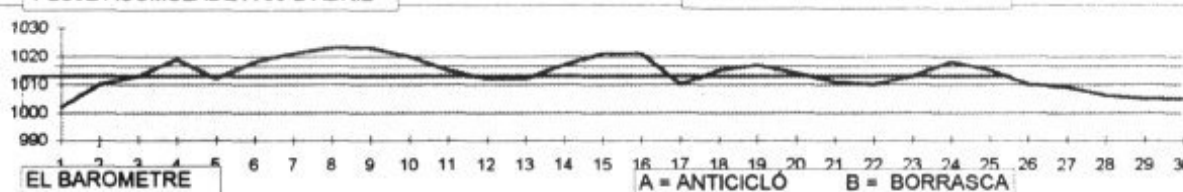
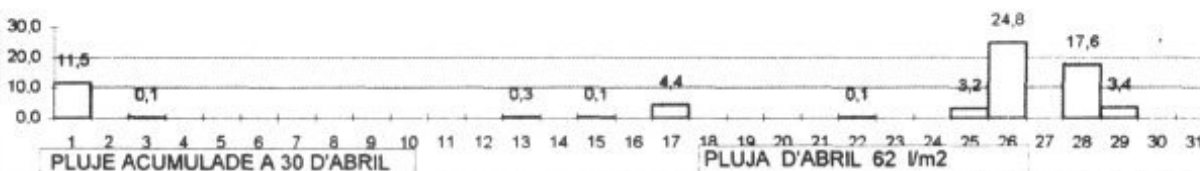
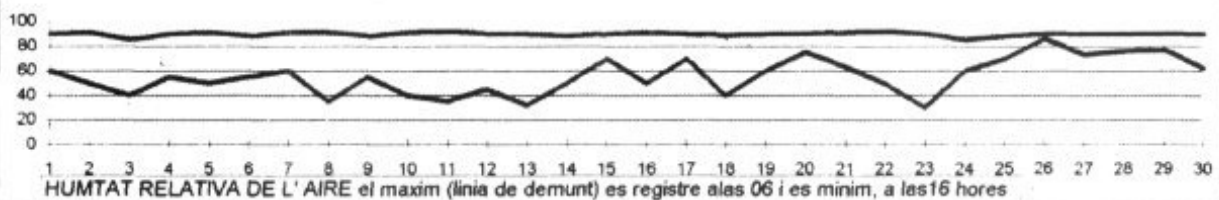
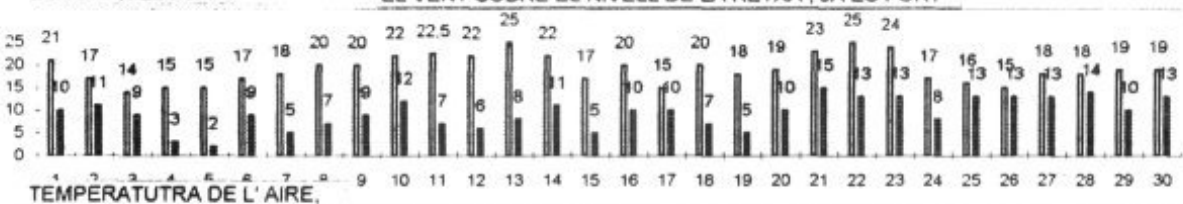
SON COSTES 49

SON ROCA 56

SA FONTELLA 65,2

SES PLANES 82

0 20 40 60 80 100

Fotografia antiga: biblioteca Mn. Salvador Galmés
Fotografia actual: Xisca Santandreu

